№ 153 | Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem | פרייז 20 גראשען | Lodzer Tageblat

לאדזשער טאגעבלאט

רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16.
טעלעפאנען פון: רעדאקציע 57, פון אדמיניסטראציע 47.

מיטוואך, כ״ה סיון תרפ״ט. | 3 lipca 1929 r. | 22-טער יאהרגאנג.

שטארקער ברויט-מאנגעל איז מאסקווא

סאוויעטען-מאכט פיהרט א דורך תבואה-רעקוויזיציעס מיט דער הילף פון דער רויטער ארמעע

מ א ס ק וו א, 2 יולי (א. וו.) דער ראט פון די פאלקס-קאמיסארען האט אפגעהאלטען א בשיתפות דיגע בעראטונג מיט׳ן פרעזידיום פון מאסקווער סאוויעט אויף צו געפינען מיטלען צו ליקווידירען דעם פראוויאנט-קריזיס אין דער הויפט-שטאט.

צוליב דער אוממעגליכקייט צו פערגרעסערען דעם צופאהר פון תבואה, איז בעשלאסען געווארען צו פערקלענערען די סכומים, וואס ווערען ארויסגעגעבען אויף די ברויט-קארטען.

גלייכצייטיג איז בעשלאסען געווארען ארויסצושיקען אין די פראווינצען פון ר ום-סימיר שנר:ף-עקספעדיציעס, וואס זאלען אדורכציהרען תבואה-רעקוויזיציעס ביי די פויערים, וואס זאגען זיך אפ גוטווילליג צו צושטעלען.

ר י ג א, 2. יולי (ספעציעל) פון מאסקווא מעלדעט מען, אז דער פארזיצענדער פון העכסטען מיליטער-ראט, וואראשילאוו האט ארויסגעגעבען א בעפעהל צו אלע מיליטער-קרייז-קאמענדעס, אין וועלכען ער פאדערט אויף די רויטע ארמעע אנטייל צו נעמען אין דער אקציע צו מאגאזינירען תבואה. לויט׳ן דאזיגען בעפעהל וועט די הויפט-אנפיהרונג פון דער פראוויאנטירונגס-אקציע זיין אין די הענד פון מיטגליד פון מיליטער-רעוואלוציאנערן-ראט, פאקראווסקי. מיליטער אפטיילונגען וועלען בעשיצען די מיטגלידער פון די תבואת-קאמיטעטס פאר אנפאלען מצד דער בעפעלקערונג.

20 טויזענד טאן פוילישע תבואה פערקויפט קיין אויסלאנד

וו א ר ש א, 2 יולי (טעלעפ.) דער מלוכה׳שער אגראר-באנק איז געלינגען צו פערקויפען קיין אויסלאנד א גרעסערען טראנספארט תבואה אין א סכום פון 20 טויזענד טאן. די תבואה שטאמט פון די רעגירונגס-רעזערווען.

„ליגע פון יודישע פרויען"

ג ע נ ף, (יטא) דעם 27 יוני איז דא אפגעהאלטען געווארען די פערזאמלונג פון דער „ליגע פון יודישע פרויען", וועמעס ציל עס איז צו קעמפען געגען אנטיסעמיטיזם און פאגראמען. די סעקרעטארין פרוי אבערסאן האט פארגעלעגט א געדרוקטען בעריכט וועגען דער טעטיגקייט פאר די פערגאנגענע צוויי יאהר אויפ׳ן געביט פון קאמף געגען אנטיסעמיטישע ארויסטרעטונגען, נומערוס קלאוזוס, א. א. וו. ווי אויך בנוגע דער צוזאמענארבייט מיט פערשידענע פאציפיסטישע געזעלשאפטען.

די „ליגע פון יודישע פרויען" איז אויך פערטרעטען דורך איהר פרעזידענטין פרוי ק. לעבאק אין דעם עהרען-קאמיטעט. אונטער וועמעס פאטראנאזש עס קומט פאר אין ושענעווא סוף יולי דער דריטער קאנגרעס פון דעם „וועלטפערבאנד פון די פראגרעסיווע געזעלשאפטען".

—o—

דינסטאג, דעם 2. יולי ד. י. איז געשטארבען אין ווארשא מיין ליבער מאן, אונזער הייסגעליבטער פאטער, ברודער און שוואגער

נ״ע משה ב״ר אברהם יצחק ז״ל טיבער

אין עלטער פון 40 יאהר

די לויה קומט פאר היינט מיטוואך, דעם 3-טען יולי 2 א זייגער מיטאג אין ווארשא פון טהרה-הויז, וועגען וואס עס טיילען מיט אין טיפען טרויער

היינטערבליבענע פאמיליע.

רעסטאראן
M. GEDULD
פיעטריקאווער 35 טעלעפאן 6-78
אויפ׳ן זומער-סעזאן
ווערט ארויסגעגעבען שמאקהאפטע און געזונדע
מיטאגע | אוונד-ברויט
פון 2.50 | פון 4 גענג — 2.20
ס׳ווערען אנגענומען בעשטעלונגען אויף ראוטען, באלער באנקעטען און חתונות צו מעסיגע פרייזען

Do wynajęcia od zaraz
na ul. Pomorskiej 41,
2 mieszkania 2 pokojowe z kuchnią
1 „ 3 „ „
1 „ 4 „ „
z wszelkiemi wygodami oraz duże piwnice na składy. Informować się w Biurze ul. Trębacka 18 róg Cegielnianej 101 od 4—7-ej.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער ג׳ שנף ה׳ לעאן טיבער צוליב ן טויט פון זיין אונפערגעסליכען ברודער

נ״ע משה

וועלכער איז נאך שווערע ליידען געשטארבען דינסטאג, דעם 2 יולי אין ווארשא.

זייט געטרייסט מיט די טראדיציאנעלע ווערטער: המקום ינחם אותך בתוך שאר אבלי ציון וירושלים

דאס פערסאנאל פון דער פירמע לעאן טיבער, לאדז

מארגען, דאנערשטאג, דעם 5. יולי 12 אזייגער מיטאג, צו דער ערשטער שמערצליכער יאהרצייט פון אונזער אונפערגעסליכען מאן און פאטער

צבי הירש בארוכין נ״ע

וועט אפגעריכט ווערען א הזכרה, אויפ׳ן בית-החיים און גלייכצייטיג וועט געשטעלט ווערען א מצבה, צו וועלכער אלע פריינד, פערוואנדטע און בעקאנטע ווערען געבעטען צו קומען.

די פאמיליע

וינער ארטאפעדישע פראצאוניע
— אונטער אויפזיכט פון א דאקטאר ספעציאליסט —
מאכט לויט גיפס-מאדעלען וועקלאדקעס געגען פלאט-פיס קינסטליכע פיס, ארטאפעדישע גארסעטען און אפאראטען א. ז. וו. גדאנסקא 28 וו. 1 פון 5—7 אוונד

מודעה מהראבינאט

ה׳ יודה יאסל אדלער דער אינהאבער פון דער יאטקע חסכאדניע 54, האט אויף זיך גענומען צו האלטען אין זיין יאטקע בלויז גלאט כשר פלייש און אלעס זאל ווערען געטרייבערט דורך א מנקר, און נאכקומען אלע אונזערע בעשלוסען וואס אנבעלאנגען כשרות.

לאדזשער ראבינאט

Dr. med Adam BENDER
האט זיך איבערגעצויגען אויף
נארוטאוויטשא 30 טעל. 14-75
ספעצ. פאר אינערליכע און הארץ-קראנקהייטען
0085 נעמט אן פון 5—7 נאכמיטאג.

Dr. med. Józef Imich
ספעציאל-ארצט פאר האלז, נאז, אירען און קעהל קאפ-קראנקהייטען מאניושקי 1
Moniuszki 1, Tel. 9-97
צוריקגעקעהרט.
נעמט אן פון 1 ביז 2 און פון 5 ביז 7 אין אוונד

Dr. med. A. Mazur
ספעציעל-ארצט פאר אויערן, נאז און האלז-קראנק ווי אויך שטום און שפראך-פעהלער
חסכאדניא 65
איינגאנג אויך דורך פיעטריק. 46 טעל. 66-01

אנאנסען אין „לאדזער טאגעבלאט" האבען דעם גרעסטען ערפאלג

Dr. med Z. Datyner
ספעציאליסט פאר נירען: בלאז און אורין-טראנג
Piramowicza 11 (פריהער אלגינסקא)
Tel. 48-95.
נעמט אן פון 8 ביז 10 פריה. און 6—8 אוונד.

Dr. Niewiażski
האט זיך איבערגעצויגען אויף אנדזשעיא 5, טעל. 59-40
נעמט אן פון 8—10 פריה און פון 5—9 אוונד.
ספעציאל-ארצט פאר סיפיליס, טריפער און מענער שוואכע בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
פאר דאמען ספעציעלער ווארטע-זאל.

Dr. M. Wajnberg
(נערווען קראנקהייטען)
צוריקגעקעהרט
זשעראמסקא 25 נעמט אן פון 8—6 אין לעטשניצע „זדראוויע" נאוואמיעסקא 8 פון 2—1

ד״ר מעד. י. פיוולעוויטש
צוריקגעקעהרט
צעגעלניאנא 19 — טעלעפאן 17-61

Dr. med. Albert Gotlib
געוועזענער אסיסטענט אלס ספעציאליסט פון פרויען-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 26, טעלעפ. 77-50
נעמט אן פון 8—10 און פון 4 ביז 7 אוונד.

עזט און אבאנירט דאס „לאדזער טאגעבלאט"

קאנפערענץ צווישן דייטשלאנד און קאאליציע-מלוכות וועט פארקומען אין לאנדאן

לאנדאן, (א. וו.) איטאליען האט מסכים געווען אויפ'ן ענגלישען פראיעקט, אז די אונטערהאנדלונגען וועגען יונג-פלאן זאלען פארקומען אין לאנדאן. בזו איצט האבען זיך שוין ארויסגעזאגט וועגען דער שטעלונג פון פראנקרייך דריי מלוכות: דייטשלאנד, איטאליען און בעלגיען.

פאריז, (ספ.) אין א געשפרעך מיט בריאנד'ן האט ד"ר העריש ערקלערט, אז כאטש דער פראגע וועגען ארט פון דער קאנפערענץ וועט די דייטשע רעגירונג מסכים זיין מיט דער מיינונג פון דער מעהרהייט, ווי די דאזיגע מיינונג זאל נישט אויספאלען. ער האט דערביי אונטערגעשטראכען, אז שטרעזעמאן איז פאר א גיכער ליקווידירונג פון די נישט געלעזטע פראגען. בריאן האט געזאלט פערזיכערען דעם דייטשען פארשטעהער, אז פראנקרייך מיינט נישט צו פערשלעפען מיט דעם מיינונגס-אויסטויש.

די דייטשע פרעסע האפט איז א גיכער עוואקואציע פון רהיין-געביט.

בערלין, (ספ.) די דייטשע פרעסע דרוקט אויס איהר שמחה פון דער עוואקואציע פון רהיין-געביט, וואס זאל פארקומען אין דער נאהענטסטער צוקונפט. די צייטונגען גיבען אן, אז ענגלאנד זאל שוין אין די נאהענטסטע טעג צורוקציהען איהר מיליטער, און אלס בעווייז ברענגען זיי דעם פאקט פון אפרופען די מאנעוורעס פון ענגלישען מיליטער אינם אקופאציע-געביט.

די „קעלנישע צייטונג" שרייבט, אז קאפלענץ-סטרעפע זאל נאך אפגערייניגט ווערען ביז'ן 1.-סעפטעמבער. די דייטשע ערווארטעט, אז אינטערנאציאנאלע דופלאמאטישע קאנפערענץ ווערט ענדגילטיג פעסטשטעלען דאס פראגראם פון דער עוואקואציע.

מאקדאנאלד אונטער א פארטייאישע קאנטראל פון דער לייבאר-פארטיי?

לאנדאן, (ספ.) און די רינגע פאליטישע קרייזען ווערט בריים ארומגערעדט דאס שאפען דורך דער לייבאר-פארטיי-פראקציע און ענגלישען פארלאמענט א ספעציעלע קאמיסיע, וואס וועט האבען די אויפגאבע איינצושטעלען א שטענדיגען קאנטאקט מיט דער רעגירונג. און די אנפיהרענדע קרייזען פערזיכערט מען, אז דער ציל פון דער קאמיסיע איז נור די מיטארבייט מיט דער רעגירונג. די פאליטישע קרייזען אבער זעהען נישט דערין קיין מיטארבייט, נור א פשוט'ע פאליטישע קאנטראל איבער דער רעגירונג.

ווי מען ערצעהלט, איז דער לינקער פליגער פון דער ארבייטער-פארטיי אונצופרידען פון מאקדאנאלד'ן. וועלכער איז לויט זייער מיינונג צו מעסיג. מען ווייסט אויך צו דערצעהלען, אז מאקדאנאלד וועגט זיך נישט אזא אויפזיכט, וואס וואלט צופיל געבונדען די בעוועגונגס-פרייהייט פון מיניסטארען-קאבינעט.

אמעריקאנער רבי רייט אויף א פערד

פאלט אראפ און ווערט דער'הרג'ט.

ניו-יארק (י. ט. א.) מיט דעם ראבי לואי א. מישקינד פון בית-אמת טעמפעל אין ווילמינגטאן איז געשעהען א טראגישער צופאל, דער ראבי האט געריטען אויף א פערד. פלוצים האט זיך דער פערד געלאזט אין גאלאפ, דער ראבי האט פערלוירען דאס גלייכגעוויכט און אראפפאלענדיג פון פערד איז ער געווארען שווער פערוואונדעט. אין איניגע טעג ארום איז ער געשטארבען פון די בעקומענע וואונדען.

עקסצעסען פון די רעאקציאנערע סטודענטען אין מינכען

מינכען, (יטא) די נאציאנאל-סאציאליסטישע סטודענטען האבען די פערגאנגענע וואך לויט דער טראדיציע, געבראכט אין אוניווערסיטעט א קראנץ, בעפוצט מיט האקענקרייצען, לכבוד די נשמות פון די טויטע. צומארגענס האט זיך ארויסגעוויזען, אז אונבעקאנטע האבען אפגעשניטען פון קראנץ די האקענקרייצען. די נאציאנאל-סאציאליסטען האבען דאן גענומען בעשולדיגען די לינק-געשטימטע סטודענטען. צווישען די בעפאלענע האבען זיך אויך געפינען סטודענטקעס. נאכהער האבען די נאציאנאל-סאציאליסטען גערופען אין אוניווערסיטעט-בנין א מיטינג, אויף וועלכען זייערע רעדנער זענען ארויסגעטרעטען מיט אנטיסעמיטישע רעדעס. אויף אנ'אנקלאגע ביים רעקטאראט פון אוניווערזיטעט זענען נישט אנגעקומען קיין שום מיטלען. צומארגענס האט דער בילדונגס-מיניסטער אויפגענומען א דעלעגאציע פון די בעדראהטע סטודענטען. דער מיניסטער האט פערשפראכען אנצונעמען די שטרענגסטע מיטלען געגען די רוה-שטערער. כדי נישט דערלאזען צו עהנליכע געשעהענישען ווי אין וויען".

א שרפה אויף א פאסאזשיר-שיף

ניו-יארק, (ספ.) אויפ'ן פאסאזשיר דאמפער „דייטשלאנד" איז בעת'ן אריינפאהרען קיין ניו-יארקער פארט פלוצלינג אויסגעבראכען א גרויסע שרפה. צווישען די פאסאזשירען איז ענטשטאנען א מהומה. עס איז אבער געלונגען שנעל צו פערלעשען די שרפה. קיין שום מענשליכע קרבנות זענען נישט געווען.

אנ'אויספלוג פון 150 אמעריקאנער מיליאנערען קיין סאוויעט-רוסלאנד

ניו-יארק, (ספ.) אין די נאהענטסטע טעג פאהרען אפ קיין סאוויעט-רוסלאנד 150 אמעריקאנער מיליאנערען מיט'ן יונגען וואנדערבילד און דער שפיץ. דער אויספלוג פון די דאלאר-מיליאנערען וועט אריינפאהרען קיין רוסלאנד דורך ריגא. צוריקוועגס וועלען זיי ארורך פאהרען ווארשא.

מאקדאנאלד אין אנ'עראפלאן

דער ענגלישער פרעמיער מאקדאנאלד נאך א קורצען בעזוך אין זיין געבורטס-שטאט איז צוריקגעקומען קיין לאנדאן אויף אעראפלאן

ענדערונגען אין יודישען קולטוס-געזעץ אין רומעניע.

גרויסע אויפרעגונג צווישען דער יודישער בעפעלקערונג. — בעשלוס צו פיהרען א העפטיגען קאמף.

בוקארעשט (י. ט. א.) דאס קולטוס-מיניסטעריום האט אריינגעטראגען אין פארלאמענט ענדערונגען צום קולטוס-געזעץ. פון די יודישע קהלות. לויט די געמאכטע ענדערונגען ווערט גענומען די מעגליכקייט צו בילדען אין יעדער שטאט צוויי און מעהר קהלות, וואס האבען נישט דא קיין היסטארישען עבר און בערעכטיגונג. דאס געזעץ זעהט פאר, אז די רעגירונג וועט סובווענציאנירען נאר איין קהלה אין א שטאט. דאס פערשארפט נאך מעהר די לאגע ווייל די רעגירונג וועט שטענדיג האבען די מעגליכקייט אויסאיבען א דרוק אויף די יודישע קהלות.

א בעזונדערס ,שלעכטען רושם האט געמאכט דער פאקט, וואס קיין שום פארשטעהער פון יודישע ארגאניזאציעס, פון יודישע רעליגיעזע קערפערשאפט, אויך נישט די פארשטעהער פונ'ם יודישען פארלאמענטארישען קלוב, זענען נישט איינגעלאדען געווארען ארויסצוזאגען זייער מיינונג וועגען די ענדערונגען אינ'ם קהלות-געזעץ.

די „אוניאן פון די רומענישע יודען" האט בעשלאסען זיך צו ווענדען צום קהלות-פערבאנד פון אלט-רומעניען וועגען צונויפרופען א קאנגרעס פון אלע קהלות, כדי צוהויבען צוזאמען מיט אלע יודישע ארגאניזאציעס א געמיינזאמען קאמף געגען דעם נייעם קהלות-געזעץ.

די עקזעקוטיווע פונ'ם קהלות-פערבאנד האט בעשלאסען צונויפצורופען אנ'אויסערארדענטליכען קאנגרעס פון די קהלות אין קאנטאקט מיט'ן יודישען פארלאמענטארישען קלוב און יודען, מיטגלידער פון דער נאציאנאלער-צאראניסטישער פארטיי.

דער קהלת-ועד צוזאמען מיט'ן ועד הרבנים האט אנגענומען א רעזאלוציע אין וועלכער עס ווערט פראטעסטירט געגען די געזעץ-ענדערונגען פונ'ם יודישען קולט, וואס זענען אויסגעארבייט געווארען אחן דער הסכמה און קאנסולטירונג פון יודישע פארשטעהער.

א דעלעגאציע פון אלע יודישע ארגאניזאציעס פונ'ם לאנד, מיטגלידער פונ'ם יודישען „נאציאנאלען" קלוב און די יודישע פארלאמענטאריער. דר. נעמיראווער און דר. פילדערמאן האט זיך פארגעשטעלט דעם פרעמיער-מיניסטער מאניו און איהם איבערגעגעבען וועגען די שווערע פאלגען, וואס וועלען האבען די געזעץ-ענדערונגען.

די יודישע בעפעלקערונג האפט, אז די רעגירונג וועט צוריקציהען דאס געזעץ. אין געגענטייל וועלען די יודישע פארלאמענטאריער אנהויבען א שווערען פארלאמענטארישען קאמף.

שטרעזעמאן פאהרט זיך ערהאלען.

בערלין, 2. יולי (ספעציעל) דער דייטשער אויסערן-מיניסטער, ד"ר שטרעזעמאן איז היינט אפגעפאהרען אויף ערהאלונג קיין באדען-באדען.

געוועזענער שפאנישער מיניסטער בעגעהט זעלבסטמארד.

פאריז, 2. יולי (ספעציעל) פון מאדריט מעלדעט מען, אז דער געוועזענער שפאנישער אינערן-מיניסטער גראף סאגאסטא איז בעגאנגען זעלבסטמארד. די סיבה איז נישט בעוואוסט.

אפגעברענט היסטארישער יוד. טעאטער אין ניו-יארק

טאליא-טעאטער איז אפגעברענט! די געביידע, אין וועלכער מען האט 103 יאר געשפילט טעאטער, איז פערניכטעט. דעם לעצטען אקט האבען דארטען אפגעשפילט די ניו-יארקער פייערלעשער, ווען זיי האבען מיט זייערע וואסער-קישקעס אויסגעוואשען די חורבות, וואס דער פייער האט איבערגעלאזען. מיט דעם איז אוועק איינער פון די אונטערסאנטעסטע קאפיטלען און דער טעאטער-געשיכטע פון ניו-יארק.

פאר דעם נייעם דור איז טאליא-טעאטער געווען נישט מעהר, ווי אנ'אלטע חורבה, וואו עס האבען פאר די לעצטע יאהרען געשפילט כינעזישע און איטאליענישע טרופעס. מען האט פונ'ם טעאטער לעצטענס וועניג געהערט. אבער פאר דעם עלטערען דור, פאר יענע יודישע אימיגראנטען, וועלכע זענען געקומען אין אמעריקא מיט 30 אדער 40 יאהר צוריק, איז דער טאליא-טעאטער געווען א שטיק געשיכטע, איינע פון די אינטערעסאנטעסטע קאפיטלען און דער געשיכטע פונ'ם יודישען לעבען אין ניו-יארק.

דער טאליא-טעאטער איז מיט 30—40 יאהר צוריק געווען דער גרעסטער און שענסטער יודישער טעאטער אין אמעריקא; דאס וויכטיגע, וואס האט אויס געבאוועט און ענטוויקעלט די בעסטע יודישע בינע.

די וויכטיגסטע ראלע אלס צענטער פון יודיש' טעאטער האט דער טאליא-טעאטער געשפילט, ווען יעקב גארדין האט דארטען אנגעפאנגען און פיהרען זיינע בערוהמטע פיעסען: „גאט, מענש און טייוועל", „קרייצער סאנאטע", „סאפא", „די ברידער לוריע", „דער רוסישער יוד און אמעריקא" א. א.

און טאליא-טעאטער האט אויך א געוויסע צייט געקינגט דער פראפעסאר הורוויטש מיט זיינע פיעסען.

ס'זענען אויך אויפגעפיהרט געווארען פיעסען פון לאטיינער, קארנבלום און אויך עטליכע פיעסען פון גאטליב. און טאליא-טעאטער האט ליבין אנגעפאנגען זיין קאריערע אלס דראמאטורג.

טאליא-טעאטער האט אויך געשפילט א וויכטיגע ראלע אין פיל ארבייטער-קאמפען. דארטען זענען פארגעקומען פיל סאציאליסטישע מיטינגען און א סך שטרייקען זענען דארטען בעשלאסען געווארען.

קיין לוטאמירסק קען מען שוין פאהרען מיט'ן טראמוויי

(—) פון שבת אן קורסירט שוין דער טראמוויי קיין לוטאמירסק.

פון זדראוויע קיין לוטאמירסק און פערקעהרט געהן אפ טראמווייען לויט פאלגענדען פאהר-פלאן: 5.15, 7.00, 7.45, 8.50, 9.15, 10.00, 10.45, 11.30, 12.15, 13.00, 13.45, 14.30, 15.15, 16.00, 16.45, 17.30, 18.15, 19.00,

א בילעט 3-טע קלאס זדראוויע לוטאמירסק קאסט 1.10, 2-טע קלאס 165.

* * *

דער סיימיק פראטעסטירט

(וו) ווי מיר דערוויסען זיך האט דער לאדזער סיימיק אפגעגעבען א פראטעסט צו דער רעגירונגס-מאכט געגען ערטיילען די קאנצעסיע דער דירעקציע פון די לאדזער צופאהר-טראמווייען אויף אויסצובויען די טראמוויי-ליניע קיין לוטאמירסק. זיין פראטעסט מאטיווירט דער סיימיק דערמיט, וואס די דירעקציע בעצ'ולה'ט די בעפעלקערונג בעשטימענדיג א פאסאזשיר-טאריף, ווי עס געפעלט איהר נישט רעכענענדיג זיך מיט דער מיינונג פון די ארטיגע זעלבסטפערוואלטונגען.

קריסטינ'ס, וואס רעדען יודיש

פיהרען די יודען אין באר-ארין בנוגע כשרות.

(:) דער לאדזער ראבינאט איז על פי צופאל געקומען אויף די שפורען פון א גרופע קריסטליכע „כשר-הענדלערקעס", וועלכע רעדען גוט יודיש און זענען מאכיל טריפה. די לאדזער יודישע בעפעלקערונג.

דער פאקט איז פעסטגעשטעלט געווארען אין א יודישער יאטקע אויף ווסכאדניא גאס. אין דער דאזיגער יאטקע איז אריינגעקומען א „יודיש קינד" (אלע וואלטען געקענט שווערען, אז זי איז א יודישע, ווייל זי איז געווען אין א שייטעל און גערעדט א פאלקסטימליכען יודיש) און האט פארגעלעגט צו קויפען ביי איהר געשאכטענע עופות. דער קצב האט טאקע געקויפט ביי איהר עטליכע גענז און די גענז גענומען אויסוועגען אין קלענערע און גרעסערע חלקים.

ערשט, ווען עס איז אריינגעקומען א מנקר, כדי צו טריבערן דאס פלייש, האט ער בעמערקט, אז עס רעגנען גענז אהן סימן פון כשר-שחיטה. אזוי ארום האט זי דארויסגעוויזען, אז שוין א לענגערע צייט עכטע גויה'ס, וועלכע רעדען יודיש, ברענגען אויס די פראדוקטע' פון זייער „שחיטה" פאר כשר.

די יוד. קאאפעראטיווע באנק פאמארסקא 15.

ווי מען מיילט אונז מיט, איז לויט א בעשלוס פון פרעזידיום פון רעוויזיאנס פערבאנד און ווארשא, אנגענומען געווארען אלס מיטגליד „די יודישע קאאפעראטיווע באנק פאר קליין-אינדוסטריע און האנדווערקער און לאדז". (פאמארסקע 15). די באנק האט שוין געשיקט דעלעגאטען און אנטייל גענומען אויף דעם אלגעמיינעם קאאפעראטיווען צוזאמענפאהר, וואס איז פארגעקומען די וואך און ווארשא.

די זומער-קאלאניעס פון „השומר-הצעיר"

ערגע וואך פאהרען ארוים אויף זומער קאלאניעס 3 גדודים פון השומר הצעיר און דער צאהל פון 220 מאן. אויף דעם צוועק קומט היינט פאר א אפצייכען טאג. די זומער קאלאניעס פון „השומר הצעיר" ראכען זיך ערווארטען די אלגעמיינע סימפאטיעס און פערדינען זיי בער די פולע אונטערשטיצונג פון דער יודישער געזעלשאפט.

קאלי און לאגיעווניק

בויען אייגענע שול-געביידעס

(§) דער גמינע ראט און ראדאגאשטש האט בעשלאסען אויסצובויען און קאלי א בנין פאר א פאלקס-שול. דעם זעלבען בעשלוס האט אויך אנגענומען די לאגעווניקער גמינע.

טעאטער און קונסט.

פון פוילישען טעאטער

„מורעלע אפרת" און ארנשטיינ'ס פוילישער איבערארבייטונג און אויפפיהרונג געהט מעגליך אויף דער סצענע פון שטאטישען טעאטער מיט גרויס ערפאלג.

אינערן-מיניסטעריום האט זיך ענדליך פעראינטערעסירט מיט דער פינאנצ. לאגע פון לאדזער מאגיסטראט

(:) נעכטען זענען אנגעקומען קיין לאדז ד"ר ראזוואדאווסקי און רעפערענט מאטעמאטיש-אקשעלניק פאראווסקי אלס דעלעגירטע פון אינערן-מיניסטעריום, כדי זיך צו בעקענען מיט'ן פאקטישען פינאנציעלען מצב פון מאגיסטראט, ווי אויך צו זעהן, ווי די לאדזער זעלבסטפערוואלטונג האלט מיט די שוין-אנגעהויבענע אינוועסטיציע-ארבייטען.

די דעלעגאטען פון אינערן-מיניסטעריום האבען זיך גלייך געמעלדעט צום פרעזידיום פון מאגיסטראט און אפגעהאלטען א קאנפערענץ וועגען די מעגליכקייטען און די רנויטווענדיגקייט פארטצוזעצען די אינוועסטיציע-ארבייטען.

די מיניסטעריאל-דעלעגירטע האבען נעכטען אויך בעזוכט די קאלאניע פון די ארבייטער-הייזער אויפ'ן קאנסטאנטינער שאסע און בנוגע דער פערענדיגונג פונ'ם בוי פון די ארבייטער-הייזער זיך געלאזט געבען אינפארמירען.

נעכטיגע זיצונג פון קהלה-ראט

נים צושטאנד-געקומען צוליב'ן פעלען פון 1 ראזאר

(:) אויף נעכטען האלב 9 אווענד איז צונויפגערופען געווארען א זיצונג פון קהלה-ראט, צו בעטראכטען דעם קהלה-בודזשעט פאר'ן לויפענדען יאהר.

מיט א פערשפעטיגונג פון אנדערהאלבען שעה, 10 אווענד, האט ווצע-פרעזעס ר' מענדעלסאן געמעלדעט, אז צוליב דעם, וואס צו דער זיצונג זענען געקומען 16 ראזארעס (אגודה-צוגעהערי-גע) און צום קווארום איז נויטיג 17 ראזארעס, — קען די זיצונג פון קהלה-ראט נישט צושטאנד קומען. דערביי מאכט ה' מענדעלסאן אויפמערקזאם, אז די דאזיגע זאכלאגע צווינגט איהם זיך צו ווענדען צו דער אויפזיכטס-מאכט מיט דער ביטע וועגען געבען אינסטרוקציעס, וואס עס איז דא ווייטער צו טון מכח דער בעשטעטיגונג פונ'ם בודזשעט.

א ברענענדע טאקסיבקע אין מיטען גאס.

(§) נעכטען 12 ביינאכט האט זיך אויף רוג מאווראווא און קאפערניק צוליב א דעפעקט און מאטאר אנגעצונדען און מיטען פאהרען די טאקסיבקע נומער 262, וואס געהער צו סטעפאן הארארצקי (קאשמשושקע 41).

די טאקסיבקע איז אנגאנגען פערברענט געווארען. דער שאפער האט זיך געראטעוועט דורך ארויסשפרינגען. צום גליק איז די טאקסיבקע געפאהרען אהן פאסאזשירען. עס איז ארויסגערופען געווארען די צווייטע אפטיילונג פייער-לעשער, וואס האט איינגעשטעלט די שרפה

לאדזער טאגעבלאט

ד ר רעדאקטאר גלעמט-אן פון 6 ביז 7 אין אווענד.
ישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16

טעלעפאנען: רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

אפגעלעגט איז נאך נישט געלעזט

די מעוטים-פראגע אין דער וועלט איז היינטיגען טאג אהן שום גוזמא די ברענענדיגסטע און די וויכטיגסטע פון דער וועלט-פאליטיק.

די נאך מלחמה'דיגע תקופה, וועלכע מיר לעבען איבער, מוז כאראקטעריזירט ווערען אלס א תקופה פון א נישט-סטאביליזירטען לעבען. דאס עקאנאמישע לעבען פון איירא פא קען זיך נישט פריי ענטוויקלען צוליב דער גוואלדיגער צאהל גרע-ניצען — אלטע און נייע — וואס רייסען איטליכער פאר זיך אנ'אפצאהל! צוליב דעם דאזיגען „שוץ פון דער פאטערלענדישער פראדוקציע" ווערט די לעצטע נישט גרעסער, נאר קלענער. ווייטער—מחמת דער פערארימטקייט פון דער בעפעלקערונג איז דער געברויכס-כח פון די אינעווייניגסטע מערק א סך א קלענערער, ווי פריהער. וואס אלץ פיהרט צו א בעדייטענדיגער ארבייטסלאזיגקייט.

די אלטע פארמען פון עקאנאמישען לעבען האבען זיך אויסגעלעבט און נייע פארמען האלטען זיך אין שאפען, זיי זענען אבער נאך נישטא. דעריבער קומט דאס גאנצע לעבען פאר, ווי א נישט בעפעסטיגטער בנין, וואס שאקעלט זיך און דראהט, מחמת זיין וואקלעניש, איינצופאלען...

נאך וועניגער סטאביליזירט, נאך וואקלענדיגער איז דאס פאליטישע לעבען, בפרט נאך דער אינטערנאציאנאלער!

דער ווערסאילער שלום-אפמאך, אויף וויפיל ער איז געווען אנ'אויסדרוק ניט פון דעם רייגעם יושר, נאר דער עיקר — פון א געוויסען כח'ח-פערהעלטעניש אין איראפא אויף מארגען נאך דער מלחמה — דער ווערסאילער שלום-אפמאך האט איבערגעלאזען אין דער וועלט א גרויסע צאהל בעל-חלטע, נישט צופרידענע, דער עיקר נאציאנאלע גרופירונגען, וועלכע וועלען, וואס ווייטער, אלץ מעהר מלחמה פיהרען מיט די „אירידענטא'ס" מכל המינים, וואס דער אפמאך האט געשאפען.

אלע ... ווייסען, צו וואס די דאזיגע מלחמה מוז סוף-כל-סוף דערפיהרען.

איינע גרויסע מלוכה בכלל און די פעלקער-ליגע בפרט גיבען זיך אפ לסי-ערך זייער פיל מיט דער ענטוואפנונגס-פראגע. וואס איז אבער דער פועל-יוצא פון דער דאזיגער גאנצער ארבייט; די, וועמענס מיליטערישען כח די מלחמה האט גע-בראכען, ליגען נאך דער ענטוואפנונג, וועלכע האלט זיי אויסגעגליכען אין כוחות מיט זייערע „גליקליכע" שונאים. די אבער, וועמענס כח די מלחמה האט פער-שטארקט, אויב נישט אבסאלוט, איז לפי-ערך'דיג, שטרעבען צו דערהאלטען זייער איבערגעוויכט און אפשר זי נאך צו פערגרעסערן. דעריבער זעהען מיר טאקע, ווי די ביידע צדדים בעוואפענען זיך שטילערהייט מעהר און מעהר. דעריבער בעקומט די גאנצע ענטוואפנונגס-פראגע אין די אינטערנאציאנאלע אינטערהאנדלונגען דעם כאראקטער פון א צבוע'שען „פרומען וואונש", וועלכער פיהרט גיכער צו א מלחמה איידער צום שלום...

עס איז נאר דא איין מיטעל צו זיכער, דעם שלום אין דער וועלט, דאס איז — ארא פשטופען דעם גראבען כח פון זיין כסא-הממשלה און ארויפזעצען אויף זיין ארט—דעם יושר! דאס איז דער גרויסער היסטארישער וועג, מיט וועלכען די מענשהייט רוקט זיך ביסלעכווייז צו א בעסערן עתיד.

כדי פטור צו ווערען פון דער פערפלוכטער מלחמה מיט דעם אפשוויסענדיגען מיליטאריזם און מיט דעם גאנצען האק און פאק, מוזען מיר קודם-כל איינפיהרען א פולשטענדיגע פאקטישע גלייכהייט פון אלע פעלקער, וואס וואוינען אין א מדינה. איין איינציג געזעץ מוז זיין פאר אלעמען. אי אין פריוואטען רעכט, אי אין פא-ליטישען רעכט, אי אין פאלקישען רעכט! דאס וועט איבערשניידען דעם עיקר-ווארצעל, פון וואנען די פערכאפונגס-מלחמות ציהען זייער יניקה. אט דאס איז דער תמצית פון דער מעוטים-פראגע!...

האט די וועלט געווארט מיט א פערכאפטען אטעם די ישועות פון דעם קא-מיטעט און פלענום פון פעלקער-ראט, וואו די מעוטים-פראגע איז געשטאנען בראש פון דעם סדר-היום אין מאדריד. וואס האט זיך אויסגעלאזען פון דעם? גארנישט! ארער בעסער געזאגט: עס זענען אנגענומען געווארען אזוינע קליינינקייטען, וועגען וועלכע עס האט זיך נישט געלוינט צונויפצופאהרען!

פארוואס זענען די ממשות'דיגע פארשלאגען פון שטרעזעמאן'ען נישט געווא-רען אנגענומען? פארוואס האט דער קאנאדישער פארשטעהער, דאנדוראן, זיין פאר-שלאג צוריקגעצויגען? פארוואס האט זיך די גאנצע מעשה געענדיגט מיט גארנישט? דערויף איז געגעבען געווארען א תשובה, אז דאס איז געשעהן מחמת דריי טעמים: ערשטענס, איז די מעוטים-פראגע כלומרשט א צו קאמפליצירטע; צווייטענס, האט מען מורא ארייננצודרינגען אין די סובערעניטעט פון די מלוכות; דריטענס, האט איינער פון מאסגעבענדיגע רעדנער ארויסגעזאגט א מיינונג, אז די מעוטים-פראגע בכלל איז גארנישט אזא וויכטיגע!

וואס איז שייך דעם ערשטען טעם, איז די פראגע א גאנץ פשוט'ע, ווען א מלוכה רעדט וועגען איהרע מעוטים אין אויסלאנד; „קאמפליצירט" ווערט זי, ווען א מלוכה רעדט וועגען די רעכט פון פרעמדע מעוטים אין איהר מדינה!.. אזוי אבער ווי עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז אלע מדינות, אפילו די „פון איין שטיק אויסגעגאסענע", ווי דייטשלאנד, פראנקרייך און אנד. האבען בוז זיך מעהר-ווייני-גער מעוטים, וועלכע עס ווילט זיך אויסזויגען און אונטערדריקען אויפ'ן אלטען שטייגער, — איז די פראגע געווארען „קאמפליצירט".

פאקטיש גלייכבערעכטיגונג פון אלע בירגער פון א מדינה איז א גאנץ פשוט'ער און קלארער רעיון. וויל מען אבער ביי פאפירענער גלייכבערעכטיגונג איינהאלטען די פאקטישע נישט-גלייכבערעכטיגונג פון די בירגער — ווערט שוין דער ענין שטארק „קאמפליצירט"!.

וואס איז שייך דעם צווייטען טעם, ד. ה. די מורא „מען זאל חלילה נישט בע-ריהרען די סובערעניטעט פון דער 'מלוכה-מאכט!" — איז געווים זעהר שווער צו מאכען עפיצען א נויטיגע אפעראציע, נישט בעריהרענדיג איהם! וויל מען אבער שיצען די מעוטים און פערשאפען זיי אין יעדען פרט פאקטישע גלייכבערעכטיגונג, מוז מען איינגרייפען אין דער סובערעניטעט פון די מלוכות א סך טיפער און א סך ברייטער, ווי דאס טוט דער ווערסאילער שלום-אפמאך!

נאר דעמאלט וועט זיך די מעוטים-פראגע, דער דאזיגער יסוד פון דעם וועלט-שלום, א רוק טון פון טויטען פונקט...

פערשטעהט זיך, אז אין דעם דאזיגען פרט מוזען אלע מלוכות זיין גלייך: דאס מען טאר נישט, למשל, אין פוילען, טאר מען נישט אין עסטרייך, דייטש-לאנד א. אז. וו.

דער צוים, וועלכען דער ווערסאילער שלום-אפמאך האט ארויסגעלעגט אויף איניגע מדינות, מוז פערשטארקט ווערען און מוז אנגעלעגט ווערען אויף אלע מדינות!

די זיצונגען פון פעלקער-ראט אין מאדריד האבען דערפיהרט דערצו, אז דער ענין איז אפגעלעגט געווארען. דאס לעבען אבער קען נישט און וויל נישט ווארטען; די פראגע איז צו ברענענדיג און וויכטיג, מען זאל קענען מיט איהר לאנג ווארטען!...

ד"ר יעקב וויגאדסקי.

אדוו. לעאן בערנסאן
וועגען דעם אויסגאנג פון טשעכאוויטש-פראצעס אין מלוכה-טריבונאל.

אין נאכטיגען „ראבאטניק" איז פער-עפענטליכט א געשפרעך מיט דעם בע-וואוסטען אדוואקאט לעאן בערענסאן וועגען דעם אויסגאנג פון טשעכאוויטש-פראצעס אין מלוכה-טריבונאל.

אין צוזאמענהאנג מיט דער מעטוּנג-קייט פון מינ. טשעכאוויטש, ערקלערט אדוו. בערענסאן, זענען קוועסטיאנירט די רעכט פון פארלאמענט צו בעשטי-מען דעם בידזשעט און צו קאנטראלירען די מלוכה-הוצאות. דער קאמף וועגען דעם דאזיגען עלעמענטארען פרינציפ האט זיך פריהער אדער שפעטער גע-מוזט אפשפילען, און עס איז זעהר גוט, וואס דער דאזיגער קאמף איז פארגעקו-מען פאר'ן מלוכה-טריבונאל און נישט ערגיץ אנדערשוואו...

די טענות, וואס געפינען זיך אין דער רעצוזיע פון מלוכה-טריבונאל זענען אזוי קלאר, פרעציזע און קאטעגאריש, אז מען דארף צו זיי נישט האבען קיין שום קאמענטארען. עס מוז אונטערגע-שטראכען ווערען, אז די דאזיגע מענער האבען איינשטימיג פעסט-געשטעלט די סובערענימעט פון סיים בנוגע דעם בוד-זשעט און זיי ווייזען אן אויף א זעהר קלארען אופן אויף דער פליכט פון דער רעגירונג צוצופאסען זיך זעהר גענוי צו דעם אוסטאוו און זיך צו רעכענען מיט יעדען גראשען פון מלוכה-אוצר.

דער מלוכה-טריבונאל — די דאזיגע אויסנאהמליכע אבער העכסטע אינ-סטאנץ פון געריכט — האט זיך פער-רופען אין זיין בעשלוס אויף דער קאנ-סטיטוציע, וואס ווערט אזוי אויסגעלאכט און פערהאבט אין געוויסע קרייזען פון דער געזעלשאפט. דאס אנווייזען פון די יורידישע פרינציפען, וואס שטעקען אזוי טיף אין דער קאנסטיטוציע. האט פון ערציהערישען שטאנדפונקט א זעהר וויכ-טיגע בעדייטונג, ווייל דער בעשלוס פון מלוכה-טריבונאל דערמאנט דעם בירגער זיינע רעכט און פאר יעדער רעגירונג וועט דאס זיין א „מעמענטא".

מען קאן זיך זעלבסטפערשטענדליך פרייסטען, אז דאס אפלעגען דעם אור-טייל איז אזוי גוט, ווי א בעפרייאונג. אבער קיין שום דעקלאמאציע אויף דער טעמע וועט נישט פערטושען די פעסט-שטעלונג, וואס איז געמאכט געווארען אין איצטיגען שווערען איבערברוכס-מאמענט, אז דער פינאנץ-מיניסטער, וואס גיט אויס געלד פון די מלוכה-פאנ-דען אהן דער הסכמה פון סיים, האט נים קיין רעכט זיך צו דעקען מיט קיין שום אויטאריטעט.

דער סיים האט איצט די אויפגאבע אפצושאצען די צוגאב-קרעדיטען פון פינאנץ-מיניסטער, הגם עס דארף פעסט געשטעלט ווערען, אז דער פאקט, וואס טשעכאוויטש איז צוגעצויגען געווארען צו דער פעראנטווארטליכקייט, זאגט שוין אליין וועגען דער נעגאטיווער אפ-שאצונג פון די קוועסטיאנירטע קרעדי-טען.

דעם יוריסט איז שווער, זעהר שווער זיך צו שפילען אין נביאות. מען קאן אבער דאך פאראויסזעהען, אז די זעלבע סיים-מעהרהייט, וועלכע האט איבערגע-געבען דעם פינאנץ-מיניסטער צום מלו-כה-טריבונאל, וועט פערנעמען א קריטי-שע שטעלונג צו די צוגאב-קרעדיטען. עס איז נאר די פראגע, אויב דער איצ-טיגער סיים וועט זיך קאנען פערנעמען מיט דער מעריטארישער אויספארשונג פון דעם דאזיגען ענין.

סענסאציאנעלער פראצעס פון ווינער ספרד'ישע קהלה
נעגען דער רומענישער רעגירונג

(ספעציעל פאר'ן „לאדזער טאגעבלאט")

פון מ. א. טענענבלאט.

די שפאניאלישע קהלה פון וויען איז געצוואונגען געווארען אנפיהרען א פראצעס פארן ווינער לאנדעס-געריכט גע-גען דער העכסטער וויסענשאפטליכער אינסטאנץ פון דער רומענישער מלוכה. ס'איז א מאדנער פראצעס ארום דער צוואה פון א יודישען מולטי-מיליאנער, וועלכער האט פערשענקט זיין גוואלדי-גען פערמעגען דער רומענישער וויסענ-שאפטס-אקאדעמיע אין בוקארעשט מיט א טעסטאמענטארישער בעמערקונג, אז די רומענישע אקאדעמיע דארף פון דער ירושה אויסצאהלען יעהרליך בעשטימטע סכומים פאר דער וויענער ספרדישער קהלה און פאר איהרע קולטורעלע אינס-טיטוציעס.

ס'איז ביז היינט נישט קלאר, ווי אזוי און פארוואס דער גוטער יוד און גרוי-סער גביר דזשאק עליאס (יעקב מנחם אליהוס), וועלכער איז געווען א האל-בער בוקארעשטער — האבענדיג ריזי-גע געשעפטסהייזער דא און דארטען — האט זיך ענטשלאסען אוועקצושענקען אלע זיינע רייכטימער דווקא דער רומע-נישער וויסענשאפט-אקאדעמיע. דזשאק עליאס איז געשטארבען אנ'אלטער בחור נישט האבענדיג וועמען צו פערזארגען, ווייל זיינע נאהענסטע פאמיליע-מיטגלי-דער האבען זיך נישט גענויטיגט אין ירושה. אבער די גאנצע פאמיליע עליאס איז סקרט געווען שטארק דערשטוינט, דערוויסענדיג זיך, אז דזשאק האט אי-בערגעלאזען דער רומענישער אקאדע-מיע זיין גאנץ עשירות פון עטליכע מיליאן פונט, מאכענדיג די רומענישע אקאדעמיע פאר אנ'אפוטרופּוס בלויז אי-בער עטליכע יעהרליכע לעגאטען לטובת ספרדישע יודישע צוועקען אין וויען. פאקטיש האבען עטליכע נאהנטע פאמיל-יאנטען פרובירט אנולירען געריכטליך דזשאקס צוואה, כדי צו בעקומען די מעגליכקייט פעסטצושטעלען אין אנ'-ספעציעלען פראצעס, ווי אזוי עס איז גע-בארען געווארען דזשאקס זונדערבארע צוואה. רומעניען האט אבער נישט גע-האט קיין חשק ארייננצולאזען זיך אין אנ'אומזיכערן משפט און האט פרייוויליג בעשטימט צוויי מיליארדען עסטרייכישע קראנען פאר עטליכע קאפריזנע ווינער קרובים, כדי זיי זאלען נישט פיהרען קיין פראצעס.

מען וועט אפשר קיינמאל נישט קע-נען אפשאצען פינקטליכער דזשאק' עלי-יאס איבערגעלאזענע מתנה פאר רומעני-ען, ווייל דער פערמעגען ליגט נישט בלויז אין לאנד-גיטער אין הונדערטער ריזען-הייזער און פאלאצען איבער רו-מעניען און עסטרייך, נאר אויך אין א געהאלטיגען אקציעס-פאקעט פון דער רומענישער נאציאנאל-באנק, ווי אויך אין שווערע מלוכה-פאפירען פון פיל לענדער. קורץ פאר דער וועלט-מלחמה האט דזשאק עליאס אליין מיט זיינעם א ברודער בעקומען פון זיין פאטער א ירושה פון 25 מיליאן גולדען (ד. ה. 10 מיליאן דאלאר), בשעת זיין פאטער ברודער האט דעמאלט איבערגעלאזען 15 מיליאן דאלאר פאר זיינע קינדער. דעמאלט האט אויך די שפאניאלישע קהלה בעקומען א שטיק ירושה און דורך די לעצטע 20 יאהר איז דער פערמע-גען פון דער פאמיליע עליאס בכלל און פון דזשאקען בפרט גוואלדיג אויסגע-וואקסען. אויף יעדען פאל בעטרעפט דזשאקס לעגאט פאר דער שפאניאלי-שער קהלה אין וויען אנ'ערך פון א פרוטה אקעגען א ביליאן לגבי די אוצ-רות, וואס די רומענישע וויסענשאפט-אקאדעמיע וועט אייביג ציהען פון דער ירושה.

איז אבער דער אומגליק, וואס דער אפוטרופּוס איבער די יודישע לעגאטען איז די רומענישע אקאדעמיע און זי האט נישט קיין חשק ארויסצושיקען „רומעניש" געלד פאר יודישע אנשטאל-טען אין עסטרייך. לויט דער צוואה דארף זי צאהלען יעדען יאהר און דורך אלע צייטען 10 טויזענט קראנען דער קהלה פארן שפאניאלישען טעמפעל — און 5000 קראנען פאר דער קהלה-שול, וועלכע איז בשעתו געגרינדעט געווא-רען פון דזשאקס פאטער, ווי אויך 700 קראנען יעהרליך דעם ספרדישען ראבי-נער (חכם) אין וויען פאר קדיש-זאגען אין דזשאקס יאהרצייט. האט די רומע-נישע אקאדעמיע און די רומענישע רעגי-רונג געפונען אנ'אויסטערלישען תירוץ, אז דזשאק עליאס האט געמיינט דווקא שלעכטע ווערטלאזע עסטרייכישע קרא-נען און דעריבער בעקומען די ווינער ספרדישע קהלה בסך הכל זיבען שילינג א יאהר. דאס היינט פונקט איין דאלאר. אוודאי האט די ספרדישע קה"ה נישט אנגענומען אזא „ירושה" און אזוי ווי אלע פרואוון צו שאפען א גוטליכען פערגלייך מיט רומעניען זענען נישט געלונגען, האט די ווינער ספרדישע קהלה פערקלאגט רומעניען ביים ווינער לאנדעס-געריכט. זי פאדערט א פרינצי-פיעלען פסק וועגען יעהרליכען לעגאט, ווי אויך אנ'איינמאליגע סומע פון הונ-דערט טויזענט שילינג פאר די נישט אויסגעצאהלטע לעגאטען מיט פראצענ-טען דורך די לעצטע דריי יאהר.

דער פראצעס וועט זיך מכתמא ציהען דורך אלע אינסטאנצען פון דער עסט-רייכישע יורידיקאטור און האט נישט די בעסטע שאנסען, ווייל די ע. טרייכי-שע ריכטער האבען מורא פאר וואלוטע-פראצעסען, טאמער וועט אויך עסטרייך אמאל מוזען בעצאהלען אלטע חובות פון גוטע געלד-קראנען. עס ווילט זיך דעריבער געווען וויכטיג, אז געוויסע איינ-פלוסרייכע יודישע ארגאניזאציעס און פינאנסיעלע פערזענליכקייטען אין אויס-לאנד זאלען געבען צו פערשטעהן דער רומענישער רעגירונג, וואס פאר א גרוי-סע עולה זי בעגעהט צו דער ספרדי-שער יודישער קהלה אין וויען וועלכע ווערט אין די לעצטע יאהרען פערארימער, נישט קענענדיג דערהאלטען איהרע איינענע אינסטיטוציעס.

צי וועט די רומענישע רעגירונג זיך קענען פערענטפערן פאר דער וועלט, ווען די שפאניאלישע קהלה וועט דורך נויט געצוואונגען זיין צו פערמאכען דעם טעמפעל און די שול פאר ארימע קינ-דער דערפאר, ווייל די שטאטליכע רו-מענישע אקאדעמיע וויל נישט אויסצאה-לען עטליכע קליינע לעגאטען פון אנ'-אומגעהויערע יודישע ירושה? פאסט עס פאר דער העכסטער וויסענשאפטס-אינס-טאנץ פון רומעניען אזוי צו פיהרען איהר אפוטרופסות איבער א מינימום פון א יודישען פאנד פארן איינציגען טעמ-פעל און שול פון דער גאנצער ספרדי-שער קהלה אין וויען?

קומענדיגען זונטאג דער צוזאמענפאהר פון פוילישען יודענטום
צו וועהלען די נישט-ציוניסטען אינ'ם ראט פון דער יוד. אגענץ

דער צוזאמענפאהר, וואס ראפט א"ס וועהלען פערטרעטער פונ'ם פוילישען יודענטום אינ'ם נישט-ציוניסטישען טייל פונ'ם ראט פון דער יודישער אגענץ, קומט פאר — ווי בעוואוסט — אין ווארשא, דעם קומענדיגען זונטאג, 7. יולי, 4 אזייגער נאכמ. אין די זאלען פונ'ם ווארשאווער שטאט-ראט. דער ארגאניזיר-קאמיטעט, וואס רופט צונויף דעם צוזאמענפאהר, בעקומט בכדי פיל בריף פון פערשידענע שטעט, וועלכע בעווייזען די גרויסע פעראנטווארטליכקייט מיט'ן צוזאמענפאהר, וואס דארף אויס-שליסען פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען, יוי ס'איז צו ערווארטען, וועט זיך אין צוזאמענפאהר בעטייליגען א גרויסע צאהל דעלעגאטען.

הויך דעם פערשפראכענעם רעפערראט, וואס וועט געהאלטען ווערען הורב'ן מיט גלויד פון דער עקזעקוטיווע פון דער אל וועלטליכער ציוניסטישער ארגאניזאציע, קאלאנגעל ה. קיש' איז צו ערווארטען אויך די בעטייליגונג פון א פארשטעהער פון דער דעלעגאציע פון דער דייטשער יודענטום צום ראט פון דער יודישער אגענץ. וועלכע איז אויסגעוועהלט גע-ווארען אויף א פרא-פאלעסטינא קאנפע-רענץ פון די דייטשע יודען דעם 26. יוני ד. י. אין בערלין.

די טעג ערשיינט פון דרוק א ספעציע-לע בראשור, ארויסגעגעבען דורכ'ן אר-גאניזיר-קאמיטעט אין פוילען פאר די ענינים פון דער פערברייטערטער יודי-שער אגענץ. די דאזיגע בראשור איז בעשטימט ספעציעל פאר דער אינפאר-מאציע פון די דעלעגאטען צום צוזא-מענפאהר.

דער דערמאנטער קאמיטעט גרייט אויך צו אנ'אויפרוף, וועלכער וועט ענט-האלטען אנ'אפעל צו די דעלעגאטען צאהלרייך זיך צו בעטייליגען אינ'ם צו-זאמענפאהר.

די ארבייטען ארום די טעכנישע פאר-ברייטונגען צום צוזאמענפאהר זענען אין פולען גאנג.

יודישע פרנסות אין ריגא
ווער איז דער „קאנפעקציע-קעניג" און ווער איז די „סוויטע"? — ווי גרויס דארף דא זיין אנ'אנשטענדיגער לאגער? — ווער איז דער קויפער?

(א בריף פון ריגא, ספעציעל פאר'ן „לאדזער טאגעבלאט").

די קאנפעקציע-בראנזשע אין ריגא איז איינע פון יענע האנדעלס-צווייגען אין לעטלאנד, וואס ליגען מעהרסטען טייל אין יודישע הענט.

אלס קעניג פון דער קאנפעקציאנע-רען-בראנזשע אין ריגא מוז בלי ספק אנערקענט ווערען די פירמע „דזשענ-טעלמען", וועלכע האט די קרוין ארויס-בעקומען אין איהרע הענט ערשט מיט עטליכע יאהרען צוריק. דער איינציגער מער פון דער פירמע, זאגט מען, האט אנגעהויבען גאר קליין, דערנאך האט ער זיך ארויפגעארבעט אויף דער אלעק-סאנדער גאס, וואו עס איז אוועק די מזל-ברכה. ער האט אנגעהויבען ביים צו האנדלען מיט פעלצלעך און שטו-וועל, וועלכע האבען בעקומען א גרויסען חן אין די אויגען פון די פולצאליגע עמיגראנטען, וואס האבען תיכף נאך דער באלשעוויסטישער רעוואלוציע זיך א לאז געטאן פון אמעריקא צוריק קיין רוסלאנד און דער האפנונג ארייננצופא-לען אין דעם אמת'ן גן-עדן. נאך דעם האט זיך אנגעהויבען די גרויסע מארע אויף די גומי-מאנטלען און גראד ער, ה' שראגא, האט פערשטאנען די דאזיגע קאניונקטור אויסצונוצען און איצט איז דער „דזשענטעלמען" שוין דער אומ-בעשטרייטבארער קעניג אין דער קאנ-פעקציאן-בראנזשע מיט א מאה אנגע-שטעלטע, א ראטע צושניידער, א פולק שניידער, מיט פיליאלען און פוילען, לימא, איינעגע גומי-פאבריקען א. אז. וו. די רעזידענץ פון דעם דאזיגען קעניגטום — דאס עלעגאנטע הויז אויף דער קאלק גאס, וואס אלע איהרע עטאזשען זענען פערנומען אונטער'ן געשעפט, ווארפט זיך דעם דורכגעהער אין די אויגען מיט איהרע שוי-פענסטער און גרויסארטי-גען ארנגאנג.

אין דער נאענטסטער סוויטע פון דער קאנפעקציע-בראנזשע געפינען זיך אזעל-כע גדולים ווי הירשהארן, סמישקין, גרובין, געבר. ראבינאוויץ, צומערמאן, שמעמאן, שאמער א. אז. וו. נאכ'ן „דזשענטעלמען" זענען זיי עס די מאנ-נעבער אין דעם דאזיגען האנדעלס-צווייג. זיי קאמאנדעווען דא איבער דער מתנה שניידער, וואס בולדען די פיעבאטע פון דער דאזיגער מלוכה און ארבייטען יומם ולילה פאר זייערע פא-לוצעס, כדי צו האבען א בעגריף פון אומזאץ אין א גרעסערן קאנפעקציע-געשעפט איז גענוג צו זאגען, אז דער לאגער אין אזא געשעפט בעשטעהן וועניגסטענס פון 700—800 אנצוגען, א הונדערט הערן-מאנטלען, 300—400 דאמען-מאנטלען, 300 פאר יוזנס, א 100 סמאקינגס, היין פעלצען, פלושען מאנטלען און אנדערע קליינגקייטען. דערפאר אבער איז די לעזונג אויך נים קיין קליינע, און די טעג פאר יאהאנ' פערקויפט אזא געשעפט מעגליך ארום 50 אנצוגען אליין.

זאל אבער דער לעזער נים מיינען, אז אלע טאג איז פורים, דער סעזאן אין דער קאנפעקציע-בראנזשע הויבט זיך אן אין סעפטעמבער און דויערט ביז יא-נואר. פון יאנואר ביז מערץ איז שוין אבער גאר שטיל. אין מערץ הויבט זיך אן דער פרוהלינגס-סעזאן, וועלכער דויערט ביז יאהאנו און פון יאהאנו ביז אויגוסט איז דער ריכטיגער מיטער סע-זאן. ווען די אנגעשטעלטע נעהען ארום איבער'ן געשעפט געגעצענדיג און דער בעל-הבית קוקט אויף זיי אן'אנגעבמיר-טער, ווי אויף דארמאיעדניקעס; די די-געלר געהט אין די וועקסלען נעהען, די גאזשעס רעם גאנצען פערסאנאל דארף מען צאהלען און קיין לעזונג איז נישטא— אין די פאר רובל, וואס מ'האט אפגע-לייזט פאר יאהאנו זענען אויך צעשווא-כען..

אט די סוויטע תרשים אין דער קאנ-פעקציע האבען שוין נים ווענינ בייזע בלוט צוגאסען צווישען די קאנפעקציא-נערען און זייערע אנגעשטעלטע. די לעצ-טע זענען איצט ארגאניזירט און פער-אין פון די אנגעשטעלטע. דאס זיי בולד-רען א איינציגע קאנפעקציאן-סעקציע און בעשטאנד פון 160 מיטגלידער. א שווע-רען קאמף האט די סעקציע אן בצו-ווהען מיט די קאנפעקציאנערען. די לעצטע האבען א גרויסע נטיה אנצונע-מען אנגעשטעלטע נאר אויף די בעזאנ-חדשים. דער לעזאיין אבער דערלאזט נאר יאהריגע אנגעשטעלטע און פער-באלוט מיט וואס עס קאן די אויפגע-רופענע צטטווילינג „קאמיכ".

ווער איז דער קויפער און די קאנזומענ-טען-געשעפטען?

אויף 75 פראצענט די דארפישע בע-פעלקערונג און די קליינע שטעטלעך, די שטאטישע האבען א נטיה זיך קויפען צו בעשטעלען. בעווארערט האט דער יוד אליין נים ליב זיך איינצוקויפען פאר מיגעס. דעם ווארט „מאגדעס" איז ביים יודען דער סאמע פערכאאוסטער ווארט.

בכלל איז די קאנפעקציע-בראנזשע נים פון די גרינגע, מ'דארף האבען מיל-יאנען קענטענישען אין מאנופאקטור, א פיזוויבען חוש אין דעם צוזאמענשטעלען פון לאגער און געזינדע נעהרונג, כדי און צושטעהן פון דעם קונה און דער קאנקורענץ, אבער דערפאר גים די בראנזשע א גאנץ נוטע עקזיסטענץ און אלע ריגער קאנפעקציאנערען זענען זיך גאנץ תקיף און מאכען דא שפיל אין א טמען לעבען.

נ. פ.

לאָדזשער כראָניק.

איינהייטליכע שבועה
פאַר עדות פון אַלע אמונות

עהרענקלעכטען איז אַריין אין קראפט א נייער „אוסטאַוו" פון שטראַף-פּראָצע-דור וואס זעהט פאָר א פערזענליכע טעקסט פון דער געריכטס-בוה פאַר אַלע אמונות. דער טעקסט פון דער נייער שבועה איז פאָלגענדער: „איך שווער פאַר דעם אַלמעכטיגען און אַלוויסענדען גאָט אַז איך וועל זאָגען דעם ריינעם אמת, נישט בעהאַלטענדיג גאָרנישט דערפון וואָס מיר איז בע-וואוסט: אזוי העלף מיר גאָט".

די עדות פון קריסטליכער אמונה גע-בען אָפּ די שבועה פאַר'ן קרייץ, די יו-דישע עדות האַלטען די האַנט אויפ'ן ספר תורה.

ווער האָט פערגעלאָזען זאַכען אויפ'ן טראַמוויי?

(§) אין יוני האָבען צעטראָגענע פּאַ-סאַזשירען פערגעסען אין טראַמוואַי פאָלגענדע חפצים: 19 פּאַקעטען, 30 פּאַראַסאָלען, 15 דאַמען האַנד-בײַטעלעך 11 בײַטעלעך, 4 קויבערס, 3 טעקעס, 1 אַנצוג, 2 פּאָר שיך און אַנדערע פערשי-דענע קלײניגקייטען. די זאַכען קען מען אָבנעהמען בײַ דער טראַמוואַי געזעל-שאַפט טראַמוואַיאָווא 6.

דעלעגאַט פון אינערן-מיניסטעריום
קאָנטראָלירט די פינאַנסען פון מאַגיסטראַט.

(§) ווי באַקאַנט האָט דער מאַגיס-טראַט הײַיאָהר נישט קיין מעגליכקייט צו בעשעפטיגען א גרעסערע צאָהל אַר-בייטסלאָזע בײַ עפענטליכע אַרבייטען און ער האָט מעהרערע מאָל שוין אינ-טערוועניערט אין וואַרשא וועגען ער-טיילען לאָדז א הלואה אויף דעם צוועק.

אויף די קאָנפערענצען, וואס די וויצע פּרעזידענטען פון דער שטאָט האָבען אָפּגעהאַלטען אין וואַרשא, האָט מען זיי צוגעזאָגט, אַז מען וועט אויספאָרשען דעם פינאַנציעלען מצב פון לאָדזער מאַ-גיסטראַט און דאַן וועט פאַלען די דע-ציזיע מכח ערטיילען קרעדיטען אויף אינוועסטיציע-צוועקען.

און הסכם דערמיט האָט דאָס אינערן-מיניסטעריום דעלעגירט קיין לאָדז דעם נאַטשעלניק פון דער פינאַנץ-אָפּטיילונג בײַם דעפּאַרטאַמענט פאַר די זעלבסט-פערוואַלטונגען אין אינערן-מיניסטעריום ה' פּאַראָווסקי. ה' פּאַראָווסקי האָט פאַר-געשטעלט א בעפולמעכטיגונג אין דער וואָיעוואודזטווא וועגען דורכפיהרען די קאָנטראָלע אין מאַגיסטראַט און דאַן איז ער אַוועק אין מאַגיסטראַט, וואו ער איז אויפגענומען געוואָרען דורכ'ן וויצע-שטאָט-פּרעזידענט, ד"ר ווילינסקי, וואס האָט איהם גענוי אינפאָרמירט וועגען פינאַנציעלען מצב פון אַלע אָפּטיי-לונגען פון מאַגיסטראַט.

דערויף איז אָפּגעהאַלטען געוואָרען א קאָנפערענץ אין מאַגיסטראַט, אין וועל-כער עס האָבען זיך אויך בעטייליגט דער לאַווניק פון דער שטייער-אָפּטיילונג ה' קוק און דער נאַטשעלניק פון דער פי-נאַנץ-אָפּטיילונג, ה' כוואַלבינסקי. אויף דער קאָנפערענץ איז דעם דעלעגאַט פון אינערן-מיניסטעריום פאָרגעשטעלט גע-וואָרען גענויע ציפערן, וואס ער האָט צוגעזאָגט פאָרצושטעלען אין אינערן-מי-ניסטעריום.

סיום אין דער מעכאַנישער-שול פּאָמאָרסקאַ 46-48

דעם 30 יוני איז פאָרגעקומען דער פייערליכער סיום פון שול-יאָהר אין דער אינדוסטריעל-שול פון דער געזעל. צו פערשפּרייטען בילדונג און טעכנישע וויסען צווישען יודען אויף פּאָמאָרסקאַ 46-48. אין א וועזענהייט פון דער פערוואַלטונג פּעדאַגאָגישען ראַט און די צאָהלרייך פערזאַמעלטע עלטערן און שול-יוגענד האָבען געהאַלטען רעדעס פּרעזעס סמ. יאַראָטשינסקי, אינזש. אַבּ-ראַמזאָן. דיר. האַרטגלאַס מאַג. פוקס און די דעלעגאַטען פון די אַביטוריענטען דערויף האָט מען צוגעטרעטען אי-בערגעבען די צייגנישען.

צייגנישען האָבען בעקומען די שילער וואָס האָבען געענדיגט די וועבער אָפּ-טיילונג: בראַש, צאַלעלס, פוקס, ליקיער-מאַן, מאָרגענשטערן, ראָזען, ראָזענבערג, שיינפאַרבער און וואַלטער.

די עלעקטראָ-מעכאַנישע אָפּטיילונג האָבען געענדיגט: באַרג, גוטקאָווסקי, פּענסטער, דאַנציגער, גינזבערג, גאָכ-באַרג, קעמפּינסקי, קיסין, לייכטער. לענ-גאַ, לובלינער, אָלשטיין, פּערעלבערג. פּעכעוויטש, סאָמסאָנאָוויטש, סעגאַל, שאַקיער און וואַרשאַווסקי.

דרייסטער באַנדיטען-אָנפאַל
אויף א אַלטיטשקען גלח און זיין שוועסטערן טאָכטער הינטער לאָסק.
פּאָליציי בעלאַגערט דעם וואַלד, וואו די באַנדיטען בעהאַלטען זיך.

(—) עהרענעכטען בייטאָג האָבען בעוואָפענטע באַנדיטען זיך אַריינגעריסען אין דער וואוינונג פון אַלטיטשקען גלח זווניצקי אין דאָרף ווגעלדאָוו הינ-טער לאַסק און גענומען אויספיהרען א אָנפאַל.

דעם גלח'ס א שוועסטערן-טאָכטער א סטודענטקע פון וואַרשאַווער אוניווערזי-טעט דאָס פּרל. יאַנינאַ מאַרדאַסוווּנאַ וואָס איז געשלאָפען אין דערנעבענליגענ-דען צימער האָט אין מיטען נאַכט דער-הערט עפּעס א פערדעכטיג גערויש זי האָט זיך אויפגעכאַפּט און אַרויסגעוואָרפען א שלאַפראָק און איז אַריין צום פענסטער אין צימער א קוק טאָן וואָס עס איז געשעהן. דאָ האָט זיך פאַר איהרע אויגען פאָרגע-שטעלט א שוידערליך בילד. דער אַל-טיטשקער גלח, איהר פעטער האָט פער-צווייפעלט זיך געראַנגעלט מיט די באַנ-דיטען, וואָס זענען געווען אין שטוב און א צאָהל פון זיך 6 פּערזאָן רופענדיג גלייכצייטיג הילף.

דאַן האָט איין באַנדיט אויסגעשאָסען פון א רעוואָלווער. די קויל האָט דעם אַל-טען געטראָפען אין פּנים. דערזעהענדיג דאָס האָט א צווייטער באַנדיט דערלאַנגט א זעץ דעם באַלטען מיט'ן העמטעל פון רעוואָלווער צווישען די אויגען. דער אַל-טער איז בעוואוסטלאָז געוואָרען מיט בלוט געפאַלען צו דער ערד.

דאַן דאָס מעדעל זיך געוואָרפען אויף איין באַנדיט און איהם געניכטען וועלגען, אָבער אין דעם מאָמענט האָט זי בעקומען א קויל און זוך פון א צווייטען באַנדיטס רעוואָלווער און זי איז אויך געפאַלען צו באָדען.

האָבענדיג בעזייטיגט אַלע שטערונגען האָבען די באַנדיטען אויפגעהאַקט אַלע שענק און שופלאַדען און צונעמענדיג סך צירונג און וועדט העכער 10 טויזענד זל. זענען זיי אַנטלאָפען.

דער לאָדזער אויספאָרשונגס-אַמט וועמען מען האָט מיטגעטיילט וועגען אָנפאַל, האָט תיכף אַרויסגעשיקט אויפ'ן אָרט דעם אינספּעקטאָר נאַסעק מיט א שטאַב גענויע אויספאָרשער און עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז די באַנדי-טען בעהאַלטען זיך אין נאָהענטען וואַלד.

פּאָליציי האָט בעלאַגערט דעם וואַלד און גענומען יאָגען די באַנדיטען, וואָס האָבען מי טרעוואָלווערען און די הענד זיך געפרובט מאַכען א וועג. דאָס איז זיי אָבער נישט געלונגען. דאָס צוגע-ראַבעוועטע צוהרונג האָט פּאָליציי שוין אָפּגענומען אָבער מיט די באַנדיטען גופא ווערט נאָך געפיהרט דער קאַמף און זיי וועלען מכתמא אלי־רע שעה געכאַפּט ווערען.

דעם גלח און זיין שוועסטערן-טאָכטער האָט מען ערטיילט הילף.

הינט ביסען

(וו) עהרענעכטען זענען פערנאָטירט געוואָרען 2 פאַלען פון געביסענע ווערען פון הינט. אויף זאַקאָנטנאַ 43 איז געבי-סען געוואָרען פון א הונט די 26 יעהריגע לעאָקאַדיאַ זאַווראָווסקאַ און אויף זשעראָמסקי 67 איז געביסען געוואָרען פון א הונט דער 17 יעהריגער מאַריאַן פראַנטקאָווסקי.

פּאַגאָטאָוויע האָט אין ביידע פאַלען די געליטענע ערטיילט הילף.

קופּאָן № 46
אויף אומזיסטע יורידישע עצות.

דער בעזיצער פונ'ם דאָזיגען קופּאָן קען בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי-קאָנסול פון אונזער רעדאַקציע.

גילטיג היינט מיטוואָך, דעם 3. יולי פון 8—9 אָוו.

ספּאָרט

ווינער „הכח" קומט זונטאָג קיין לאָדז.

נעכטען איז געקומען קיין פּוילען דער ווינער „הכח" וואָס וועט דאָ שפּילען מעטשען מיט א גאַנצע רייהע קלובען. דעם ערשטען מעטש וועט „הכח" היינט שפּילען מיט „פּאָלאָניאַ" אין וואַרשאַ, דאַן מיט לעגיע. זונטאָג קומט „הכח" קיין לאָדז, וואו ער וועט שפּילען א מעטש מיט ל. ק. ס. דאַן וועט ער ווי-דער שפּילען מיט דער קאַלישער רע-פּרעזענטאַנץ און דאַן קומט ער ווידער צוריק קיין לאָדז, וואו ער וועט שפּילען מיט ל. ט. ס. ג. אויסער דעם וועט „הכח" נאָך שפּילען מיט קראַקאָווער „וויסלאַ" און מיט א. ז. ס. אין וואַרשא. פון פּוי-לען פאָהרט הכח קיין רעוועל.

סכסוך מיט די אַרבייטער פון דער מעבעל-פירמע „וואָיטשעכאָוו".

(—) ווי מיר האָבען נעכטען געמאָל-דען לויט'ן פּרעס-ביוראָ „וויד" זאָל די מעבעל פירמע „וואָיטשעכאָוו" האָבען באַנקראָטירט צוליב'ן גרויסען אינטערעס וואָס די ידיעה האָט אַרויסגערופען האָ-בען מיר זיך ספּעציעל געשטעלט אין טעלעפאָנישער פערבינדונג מיט דער לייטונג פון דער פירמע אין וואַרשא, ווי די לייטונג אינפאָרמירט אונז האַנדעלט זיך דאָ סך הכל וועגען א לוין-סכסוך מיט איהרע אַרבייטער דער מצב — פון פירמע גופא וואָס איז בעקאַנט אַלס א סאָלידע און אַנגעזעהענע איז ווייטער א פעסטער און זיכערער און וועגען קיין באַנקראָט קען קיין רייד נישט זיין.

—0—

ליקווידירט דעם סכסוך אין אַלאַרט-רוסאָ'ס פאַבריק

(§) מיט אייניגע טעג צוריק האָבען מיר מיטגעטיילט וועגען א סכסוך וואָס עס איז ענטשטאַנען צווישען די אַרביי-טער און דער לייטונג פון אַלאַרט רו-סאָ'ס פאַבריק צוליב דעם, וואָס די אַר-בייטער האָבען פערלאַנגט אויסגע-צאָהלט פאַר דער אורלויב-צייט נישט אַראָפּרעכענענדיג זיי די חגא-טעג, פער-רופענדיג זיך אויף דער פאַר איאָהריגער ערקלערונג פון קרייז-אַרבייטס-אינס-פּעקטאָר.

איצט האָט די לייטונג פון רוסאָ'ס פאַבריק געמאָלדען די אַרבייטער, אַז זי וועט אויסצאָהלען פאַר דער אורלויב-צייט אזוי ווי זיי פערלאַנגען און אזוי אַרום איז דער סכסוך ליקווידירט גע-וואָרען.

—==—

גנב שטעכט מיט א מעסער דעם אייגענטימער פון דער וואוינונג

(§) נעכטען נאַכמיטאָג בעת אָסקאַר האַנקע פון קאָנסטאַנטינער גאַס 121 איז אַהיימגעקומען פון דער גאַס, האָט ער געטראָפען אין שטוב א אומגעוואונ-שענעם „אורח", וואָס האָט שוין געהאַט אויסגעקלעדערט די שטוב און מיט א פּעקעל זאַך אויף די פּלייצעס זיך געקליבען צו מאַכען לך. דערזעהענדיג דעם איי-גענטימער פון צימער האָט דער גנב גע-וואָלט אַנטלויפען. האַנקע האָט אָבער גענומען רופען הילף. אין דעם מאָמענט האָט דער גנב אַרויסגעכאַפּט פון טאַש א לאַנג מעסער און פערוואונדעט האַנקע'ן אין פּלייצע. דערויף איז ער אַנטקומען. עס זענען זיך צונויפגעלאָפען שכנים וואָס האָבען אַרויסגערופען די פּאָגאָ-טאָוויע, וועלכע האָט איהם ערטיילט הילף. פּאָליציי זוכט דעם גנב'ה'שען מע-סער-שטעכער.

—==—

17-יעהריגער בחור זיך אויפגעהאַנגען צוליב א גנבה

(וו) עהרענעכטען האָט זיך אין דע רוואוינונג פון זיינע עלטערן אויפ-געהאַנגען דער 17 יעהריגער עדווין די-קאָוו פון קאָפּערניק גאַס 30. דער בחור האָט צוזאַמען געאַרבייט מיט'ן פאָטער אין איין פאַבריק. לעצטענס איז ער אַרומגעגאַנגען פער'מרה שחורה'ט ווייל ער האָט נישט געהאַט קיינע געלד אויף לעהרע. מיט אייניגע טעג צוריק האָט ער ביי א שכן געפרובט צו'גנב'ענען א פּאָר זלאָטעס. דער שכן האָט דאָס גע-מאָלדען זיינע עלטערן. דער בחור האָט דערפון געהאַט אזא פערדרוס, אַז ער האָט זיך אויפגעהאַנגען.

וועלט איהר!!! זיך אַסעקורירען אויף לעבען, פייער, גנבה, זעהר גוטע בע-קוועמע פאַר אייך בעדינגונגען

קלינגט תיכף אָן טעלעפאָן 12-50 №

אין דער פערזיכערונגס-ביוראָ

פון מרדכי חיים רומקאָווסקי קילינסקיעגאָ — 105 —

ווי איהר וועט זאָפאָרט בעזוכט ווערען, רעיעל און פּינקטליך בעהאַנדעלט ווערען.

פערזוימט נישט!!!

טיכטיגע אַגענטען קענען זיך מעלדען.

אמיליאַן דאָלאַר
שפּאַנענדער ראָמאַן פון היינטיגער צייט

(27-טע פאָרטזעצונג)

— קיין איינע פון זיי קען מען נישט פערגלייכען מיט דיר. — קענסט פער-שטעהן, ווי וועה עס טוט מיר, בעת איך טראַכט, אַז דו ביזט די בעסטע פון אַלע פרויען, וואָס איך האָב בעגעגענט אין מיין לעבען.

— ניין, איך פערשטעה נישט. ערקלער עס מיר.

— פאַרוואָס האָב איך דיך נישט געטראָפען פריהער, מיט יאָהרען צוריק?

— עס זענען דיר א שאָד די פערלוירענע יאָהרען? עס וועלען קומען אַנ-דערע, שענערע, וואונדערליכע יאָהרען, וואָס מיר וועלען איבערלעבען צוזאַמען.

— ניין! — האָט זיך דערהערט א געשריי פון זיינע צונויפגעדריקטע ליפּען און ער האָט כמעט אָפּגעשטויסען פון זיך די יונגע פרוי, וואָס איז נישט געווען פעהיג צו פערשטעהן זיין אויפפיהרונג. זי האָט געקוקט אויף איהם מיט איבער-ראַשונגען, בעת ער האָט אין א ווילדע אַרום זי ווידער ציגעצויגען צו זיך און זי ווידער אוועקגעזעצט אויף דער זאָפע. ער אַליין איז אויפגעשפּרונגען פון אָרט, צו-געלאָפען צום פענסטער און צוריקקענדיג דעם שטערן צו דער שויב, איז ער גע-שטאַנען אָהן בעוועגונג.

— וואָס בעדייט דאָס אַלץ? — האָט זי געפרעגט א דערשראָקענע.

— איך פערטיידיג זיך געגען צוקונפטיגע פּלענער, — האָט ער געזאָגט שנעל, כמעט אזוי אין דער וועלט. — מאַדנע, איך קען נישט רעדען וועגען דער צוקונפט, נישט אָננעמען קיין שום פּלאַן. טאָמער הויב איך אָן צו רעדען וועגען דער צו-קונפט ווער איך צערייצט ווי א טיגער. איך מיין, אַז עס איז בעסער זיך צו פרעהען מיט א גליקליכער געגענוואַרט, איידער צו טראַכטען וועגען די צוקונפטיגע טעג און וואָכען, וואָס, קיינער ווייסט נישט, וואָס זיי וועלען ברענגען.

— ביזט גערעכט. לאָמיר זיך פרעהען, וואָס מיר זענען צוזאַמען און וואָס מיר וועלען בלייבען צוזאַמען.

— וואָס מיר זענען צוזאַמען... — האָט ער פערבעסערט, אַנדריקענדיג די ווערטער.

— ווייכט וואָס פאַר א געפיהל איך האָב? פונקט ווי איך וואָלט פאַר דיר נישט געקענט קיין שום אַנדערן מאַן.

— און דאָך איז געווען עמיצער, אויף וועלכען איך בין אפילו אייפערזיכטיג.

— אויף א געשטאָרבענעם? דו — א לעבעדיגער?

— א, ווי ביטער דאָס קלינגט! וואָס פאַר א ביטערע איראָניע פון שיקזאַל!

— וואָס ווילסטו דערמיט זאָגען?

— איצט האָט זיך פּלוצלונג דערוועקט אין מיר א טרויער... עס איז מיר א שאָד דיין פערשטאָרבענער מאַן.. איך פיהל, אַז איך בין פערפליכטעט נאָכצוטון זיין ביישפּיל. איך זעה איין א מעגליכקייט, אַז אַמאָל אין דער צוקונפט—אין דער נעהנטערער צוקונפט, ווי מען קען רעכענען,— וועסטו זיך געפינען אין אזא לאַגע, אַז עס וועט דיר אויסקומען צו רעדען וועגען מ'ר מיט דיין דריטען מאַן.

— פּייניג מיך נישט, מאַקסים!

— עס זענען נישטאָ קיין ערגערע מענשען, עס זענען נישטאָ קיין מיאוסערע מענשען, וואָס פערדינען אונזער האַס, ווי די, וואָס לעבען אונז איבער.

— די האָסט איהם איבערגעלעבט און דאָך, ענטשטאַט דיך צו האַסען, ליב איך דיך. דו האָסט מיך בעפרייט פון טרויעריגע, אומאַנגענעהמע ערינערונגען. ט. ווען דו וואָלסט געוואוסט, ווי גליקליך איך בין, וואָס דאָס אַלץ האָט זיך שוין געענדיגט! איך וואָלט מעהר נישט געקענט איבערטראָגען יענץ לעבען! איך האָב מיך מיט אַלע כח'ות בעמיהט צו האַלטען זיך ווי עס איז. עס איז נישט פאַראַן קיין שרעקליכע זאַך, ווי צו לעבען מיט א מענש, וואָס דערפיהלט נישט דאָס, וואָס אַלץ אַרום איהם וויסען מיט דער גאַנצער זיכערקייט; אַז ער האָט פאַרנעשריבען א טויט-אורטייל.

— זאָג, דאָך, זיין דאָ נאָך מעהר שרעקליכערע: צו וויסען אַליין, אַז מען איז פעראורטיילט צום טויט. און דערצו מוז מען זיך האַלטען שטייף זיך נישט אַרויסכאַפּען פאַר קיינעם מיט קיין וואָרט.

— צו וועלכע העלדען האָט מיין מאַן נישט געהערט. איבעריגענס האָט ער נישט געהאַט קיין אַהנונג וועגען זיין אמת'ן צושטאַנד. ביז צו דער לעצטער מינוט האָט ער געגלויבט, אַז ער וועט אויסגעהיילט ווערען. איך דאַנק גאָט, וואָס דאָס אַלץ איז שוין פערביי.

— ביזט זיך טועה. דו ווייסט נישט אַלץ, וואָס קען נאָך קומען.

— וואָס הייסט?

— איך וויל דערמיט זאָגען, אַז עס קענען געשעהן פערשידענע אומגעריכטע זאַכען... און א חוץ דעם, וואָס מען ווייסט נישט, וואָס אזוינס עס קען אַלץ פאָר-קומען, פערפאָלגען אונז נאָך די ערינערונגען פון אַמאָל. פון פערגאַנגענע צייטען.

— ווייכט וואָס. ריטאַ? לאָמיר פערלאָזען אונזער וואוינונג און דערמיט וועלען מיר אפשר בעסער פערגעסען דאָס, וואָס איז געווען.

— ביזט גערעכט.

— מיר וועלען זיך אַוועקציהען.

— וואוהין?

— איך וועל אויסזוכען, און דאָס באַלד.

— ווען וועסטו צוריקקומען.

— אַרום פאַרנאַכט. אויב עס וועט זיך נאָר לאָזען.

ער האָט איהר א קוש געטאָן אין די ליפּען און אַוועק.

דער בריף-טרעגער האָט איהם איבערגעגעבען א בריף פון דעם ערפינדער טהאָרסטאָן האַללען. ער האָט אויסגעדריקט זיין בעדויערן, וואָס הער בערגער האָט נישט פריהער אויסגעדריקט זיין וואונש צו ווערען אַנ'אַקציאָנער. ליידער, איז שוין איצט צו שפּעט. אַלע אַקציעס זענען שוין פערקויפט. צוליב דעם גרויסען פער-דינסט, וואָס הער בערגער האָט פאַר איהם, אונטערשטיצענדיג איהם דעמאָלט, ווען ער איז נאָך געווען אַנ'אָרימער, אומבעקאַנטער יונגערמאַן, איז ער גרייט אָפּצו-טרעטען איהם פינפציג פון די אַקציעס, וואָס ער בעזיצט. ער האָפט—האָט ער צו-געגעבען — אַז ער האָט אויף אזא אופן געפינען דעם בעסטען אויסוועג פון דער אומאַנגענעהמער לאַגע, ער בעט, מען זאָל וואָס גיכער מיט דער פּאָסט איבערשיקען 50 טויזענד פראַנק, וועט ער באַלד בעקומען צוגעשיקט די אַקציעס...

געהענדיג אין דער באַנק אַריין האָט מאַקסים געטראָפען מעק קוביגען, וואָס האָט אַרויסגעוויזען גרויס צופרידענקייט פון דער בעגעגעניש.

— איהר ווייסט, אַז איהר זענט אָרענטליך גראָה געוואָרען, ליבער הער, — האָט ער צוגעגעבען.—אויפ'ן שטערן איז איין זינט דער קורצער צייט, וואָס מיר האָבען זיך נישט געטראָפען, צוגעקומען א היבש ביסעל גראָהע האָר. פון וואַנען נעמט זיך עס? איך בין עטליכע יאָהר עלטער פון איך און האָב נאָך טונקעלע האָר?

— איך וועל עס אייך ערקלערען, — האָט מאַקסים געענטפערט. — דאָס איז דערפאַר, וואָס איהר האָט גאָך צייט.

— אויף וואָס?

— כדי גראָה צו ווערען.

— און איהר?

— איך מוז זיך צואיילען.

— איך פערשטעה עס נישט.

(פאָרטזעצונג קומט).

פון לאדזער ווירטשאפטליכען פארלאמענט

נעכטיגע פלענאר-זיצונג פון דער האנדעלס-קאמער

די פראגע וועגען בודזשעט איז פערשידענע האנדעלס-אפצאהלען. — סובווענצען און סובסידיעס. — גרויסע דעבאטען וועגען אוסטאוו און כאראקטער פון דער „קאמער".

(ג) אין לאקאל פון לאדזער געלד-בערזע (פיעטריקאווער 96) איז נעכטען פארגעקומען א פלענאר-זיצונג פון דער לאדזער האנדעלס- און אינדוסטריע-קאמער, צו ערלעדיגען א רייהע פראגען, וועגען נארמירען די טעטיגקייט פון לאדזער „ווירטשאפטליכען פארלאמענט".

פרעזעס גייער עפענט די זיצונג און גיט אפ א בעריכט איבער דער טעטיגקייט פון'ם פרעזידיום. צווישען אנדערן זאגט ער אינ'ם בעריכט, אז די פראגע וועגען דער נאמינאציע פון 6 נייע מיטגלידער פון דער האנדעלס-קאמער איז איבערגעשיקט געווארען צום האנדעלס-מיניסטער צו בעשטעטיגען. ביז איצט איז נאך נישט דערהאלטען געווארען קיין תשובה. דאס פרעזידיום האט זיך אויך בעמיהט וועגען עפענען אין לאדז אן אפטיילונג פון פ. ק. א. און וועגען געבען דעם סוחרים און דער אינדוסטריע קרעדיטען פון די פ. ק. א.-רעזערווען.

דעם בודזשעט פאר 1929 רעפערירט דיר. גייער. ער שטרייכט אונטער, אז דער בודזשעט שטיצט זיך אויף'ן פארמולאר, וואס דאס האנדעלס-מיניסטעריום האט פונאנדערגעשיקט צו אלע האנדעלס-קאמערן. דער בודזשעט קען בשום אופן נישט ארויסגעהן פון די גרענעצען פון די פאקטישע אויסגאבען. די איינקונפטען פון דער „קאמער", שטיצען זיך קודם כל פון געוועהנליכע הכנסות פאר ארויסגעבען בעשיינונגען פון סחורות-אפשטאמונג (דער מינימאל אפצאהל פאר אזא בעשיינונג איז 10 זל., דער פרייז פון די דאזיגע בעשיינונגען איז אפהענגיג פון בעטראף פון דער סחורה, וועלכע דארף עקספארטירט ווערן); פאר בעשיינונגען אויף צו בעקומען אויסלענדישע הנחה-פעסער (5 זל. יעדע בעשיינונג) און פון אפצאהלונגען פאר ביטעס וועגען אימפארט פון רעגלאמענטירטע סחורות. ס"ה בעטרעפען די געוועהנליכע הכנסות 25 טויזענד זל., דאגעגען די אויסערגעוועהנליכע איינקינפטען זענען פרעלימינירט אויף א סומע פון 1 מיליאן 7000 זל., דערין געהט אריין א פאזיציע פון 506,929,91 זל., וואס דארף צוזאמענגעשטעלט ווערן פון א 15-פראצענטיגען צושלאג צו די פרייזען פון פאטענטען און משך פון צוויי יאהר. די אלגעמיינע איינקונפטען זענען פרעלימינירט אויף א סכום פון 1 מיליאן 32 טויזענד גילדען. די אויסגאבען דעקען זיך אויך מיט דערזעלבער ציפער. דערביי בעטרעפען די פענסיעס פאר בערסאנאל און דינערשאפט 165,000 זל., פאר'ן לאקאל — 36,000 זל., דירה-געלד פאר'ן ביורא-לאקאל און דונגען זעלנער 20,500 זל.

אויף סובווענצען פון דער האנדעלס-קאמער איז פארגעזעהן א סומע פון 30 טויזענד זל. פאר האנדעלס- און אינדוסטריע - שולען; אויף סטיפענדיעס 6000 גילדען; אויף שטודיום-רייזעס, קאנקורס-פרייזען און בילדונגס-ארבייטען 3000 זל. דערצו קומט אויך א סומע פון 25000 זל. אויף אונטערשטיצונגען צו ענטוויקלען די אינדוסטריע און דעם האנדעל.

און דער דיסקוסיע איבער'ן בודזשעט, זאגט זיך ארויס ד"ר בארטשינסקי געגען דעם צו הויכען אפצאהל פאר בעשיינונגען וועגען סחורה-אפשטאם און פאר בעשיינונגען אויף ארויסקריגען אויסלענדישע הנחה-פעסער. ער לענט פאר די אפצאהלונגען צו פערקלענערען. אבער אין דער אפשטימונג פאלען אדורך ד"ר בארטשינסקי'ס פארשלאגען. מיט די שטימען פון דער האנדעלס-סעקציע, דאגעגען ווערען אקצעפטירט די פארשלאגען פון פרעזידיום, אז פאר א בעשיינונג אויף א פאס וועט די „קאמער" נעמען 5 זל. און אז דער מינימום-אפצאהל פאר א בעשיינונג וועגען סחורה-אפשטאם זאל בעטרעפען 10 זל.

אינזש. פראשקער ווייזט אן, אז די סובווענצען פון 30 טויזענד זל. פאר די פראפעסיאנעלע שולען איז נישטיג לגבי דער הויך פון דער בודזשעט סומע. ער בעט די סובווענץ צו פערגרעסערען אויף 50 טויזענד זל. און די פערטיילונג פון געלד זאל איבערגעוויזען ווערען דער פינאנץ-קאמיסיע ביי דער „קאמער".

פרעזעס גייער ערקלערט, אז דאס פרעזידיום האט א רעזערווע-פאנד. אויב ס'וועט נויטיג זיין, וועט דאס פרעזידיום די סובסידיע פערגרעסערען. וואס שייך דער פערטיילונג, איז דאס אין רשות פון פרעזידיום.

ה' מ. בערגער (ראדאמסק) זאגט, אז די סומע פון העכער א האלבען מיליאן זל. אויפ'ן בוי פון אן אייגענעם בנין איז איצט נישט דרינגענד; עס איז גלייכער פאר דעם געלד ארויסצוגעבען אהן-פראצענטיגע הלוואות פאר די שרעקליך פערארומטע און רואינירטע סוחרים פון די ארומיגע שטעטלעך.

פרעזעס גייער בעטאנט, אז די „קאמער" איז נישט קיין קרעדיט-אינסטיטוציע. אויך וויצע-פרעזעס ד"ר זאקס ערקלערט, אז דער ארטיקעל 4 פון אוסטאוו וועגען די האנדעלס-קאמערן ערלויבט נישט צו פערוואנדלען די „קאמער" אין אן אנשטאלט פאר קרעדיט-הילף.

לסוף ווערט דער בודזשעט אנגענומען "אן בלאק".

ה' מ. הערץ רעפערירט דעם צווייטען טייל פון סטאטוט פון דער האנדעלס-קאמער. עס איז אן אוסטאוו פון א ווירטשאפטליכער זעלבסטפערוואלטונג. די לאדזער האנדעלס-קאמער מוז שטרעבען צו פערברייטערן איהר קאמפעטענץ.

זעהר א לייטענשאפטליכע דיסקוסיע האט זיך ענטוויקעלט איבער דעם אוסטאוו. פי לרעדנער האבען אויסגעדרוקט די מורא פאר עווענטועלע אנגריפען, וואס עס קענען קומען אויף דער זעלבסטשטענדיגקייט פון דער קאמער. עס זאגען זיך אויך ארויס די ה"ה ד"ר בארטשינסקי, טעמפעלהאף, קאראל, ד"ר בארגעט, ד"ר זאקס, אולריך א. א.

מיט'ן ארייננעמען א רייהע פרינציפיעלע אויסבעסערונגען איז געשלאסען געווארען די אלגעמיינע דיסקוסיע.

דער באהן-וויאדוקט

צווישען טראמוואיאווא און וויסאקא גאס

קען דערווייל נישט געבויט ווערען.

(ט) זייט א לענגערע צייט בעמיהט זיך דער מאגיסטראט וועגען אויסבויען א באהן-וויאדוקט צווישען די טראמוואיאווא און וויסאקא גאס, וואס עס וואלט זעהר פערלייכטערט די קאמוניקאציע פאר דער בעפעלקערונג פון דער צפון'דיגער און דרום'דיגער טייל שטאט.

דער באהן-מיניסטער קיהן האט פאר-א-יאהרען צוגעזאגט דעם מאגיסטראט צו בעשטימען אויף דעם צוועק 400,000 זל. די רעשט אבער קאסטען איז א סומע פון העכער א מיליאן זל. זאל דעקען דער מאגיסטראט. היות ווי צוליב'ן קריזיס איז דער מאגיסטראט אזא סומע נישט ביכולת צוזאפצושטעלען, האט דער לעצטער זיך נאכאמאל געווענדעט צו דעם באהן-מיניסטער, אז די צוגעזאגטע סומע פון 400 טויזענד זל. זאל שוין געגעבען ווערען כדי מען זאל דערווייל אויסבויען א טייל פון וויאדוקט פאר די דורכגעהער צו פוס.

וועגען דעם איז נעכטען פארגעקומען א קאנפערענץ אין מאגיסטראט מיט א פארשטעהער פון באהן - מיניסטעריום. היות דער מאגיסטראט האט נישט געוואלט איינגעהן דערויף, אז מען זאל בלויז דעם פערהאנגענעם טונעל פערברייטערען, נאר מען זאל אויסבויען א טייל פון פראיעקטירטען וויאדוקט, האט לע תעתה די קאנפערענץ קיין רעזולטאט נישט געבראכט.

בעת דער דיסקוסיע איבער'ן פראיעקט האט זיך בינו לבינו ארויסגעשטעלט, אז דער מאגיסטראט האט דאס רעכט לויט'ן פערפליכטענדען געזעץ ארויפצולעגען א אפצאהל פון די הויז-ווירטען פון יענער געגענד, האנדעלס- און אינדוסטריע - אונטערנעהמונגען און דער טראמוואי געזעלשאפט, וואס וועלען געניסען פון וויאדוקט.

בקרוב וועט דער מאגיסטראט צושטעלען דער באהן-מאכט א מאטיווירטען פארשלאג וועגען דעם ענין.

רינג-קאמפען אין צירק.

נעכטען איז 32. טאג פון רינג-קאמפען טורניר אין ספארט-צירק זענען פארגעקומען פאלגענדע 4 קאמפען:

דער ערשטער קאמף איז געווען א ערזאץ-קאמף, אנשטאט דעם אנגעזאגטען פאר, האבען געקעמפט קארש געגען וואינורא, וועלכער האט זיך פערגעדינגט אהן רעזולטאט.

דער צווייטער קאמף איז געווען א רעצידיווענדער צווישען דעם ברוטאלען קארנאץ און דעם רוס ארלאוו, דער קאמף איז פון קארנאצ'ס זייט ווי שטענדיג געפיהרט געווארען ברוטאל, וועלכער האט זיך אויך איבערגעטראגען אויף ארלאוו'ן. ביידע קעמפער האבען בעקומען צו 2 אנמערקונגען, און נאך מעהרע מאליגע געשלעגען, איז דער קאמף איבערגעריסען געווארען. די ריכטער האבען רעצידירט, אז ביידע קעמפער ווערט אנגערקענט צו א פערשפילט און צו א שטראף פון 50 זל. פאר יעדען.

אלס דריט פאר האבען געקעמפט פאשאף — שטעקער, שטעקער קעמפט אויך דאס מאל ווי שטענדיג עטוואס ברוטאל, ער גרייפט זיך צו זיין שטענדיג מיטעל, ברעכען די הענד און פינגער. די ריכטער מאכען איהם נישט קיין בעמערקונגען. פאשאף ווענדעט זיך צו די ריכטער, און ערקלערט, אז ער וועט זיך איהם רעוואנשירען. דאס איבערגעוויכט האט געהאט פאשאף. דער קאמף האט זיך געענדיגט אהן רעזולטאט. דאס לעצטע פאר שטייבאר — שפיגאטשעק האבען געפיהרט א רעצידירענדען קאמף. דער קאמף האט געדויערט 15 מינוט, געוואונען האט שטייבאר דורך א ברעד-רולע.

אויף לאדזער טעמען.

רבי מכבד עשירים

יעדער ווייסט פון ווערטעל „רבי מכבד עשירים" נאר דאס רוב מיינט, אז ווען ס'זענען געקומען צום רבי עשירים, האט ער זיי מכבד געווען מיט זעצען זיך, זיי דערלאנגט כיבוד און ביים אוועקגעהן, זיי בעגלייט ביז'ן ארויסגאנג א. א. וו. מיט ארימעלייט דאגעגען, האט ער זיך אנדערש בענומען.

דער אמת איז אנדערש, אין יענער צייט, בעת א קריזיס זענען עשירים געשטאנען פון ווייטענס און ווייניג געהאלפען די ארימע לייט, האט דאס עשירים בכלל שטארק בעשמיצט: רבי, וואס איז אויך געווען אן עושר און האט ארימע-לייט שטארק געשטיצט, איז אין דעם בעשטאנען דער כיבוד פאר עשירים, וואס מ'האט דאך נישט געקענט זאגען אויפ'ן כלל עשירים, אז זיי העלפען נישט ארימע-לייט, ווייל רבי דער עושר העלפט דאך יא.

אויך אין לאדז האט מען טענות צו עשירים, אז זיי שטעהען פיל צוריק לגבי פארצייטישע גבירים, פארצייטישע גבירים האבען דאך געבוי'ט אנזעהענדיגע הייזער פאר דער שטאט: פאזנאנסקי א שפיטאל, קאנשטאט דאס קלינגענדע „בית מחסה לזקנים", יאראשינסקי — די האנדווערקער שולע, הירשבערג — דאס יתומים הויז, גאלדפעדער — ביליגע וואוינונגען אין „אוזדראוויסקא" האבען יחידים געבוי'ט פאמילאנען א.ז.וו.

און, וואס לייסטען היינטיגע עשירים!

יעדער קריזיס לאזט צוריק הונדערטער און אפשר טויזענדער אביונים. ביי דעם ברענענדען פייער ווארעמען זיך יחידים, וואס וואקסען אויס עשירים, וואו זענען זיי, פארוואס בלייבען זיי הינטערשטעליג אויף דעם געביט פון שטיצע און רחמנות!

זעהען מיר אבער אין „לאדזער טאגבלאט", אז זונטאג דעם 23 יוני איז געפייערט געווארען אין „העלענובעק" א חנוכת הבית פון א הערליכען בנין אויף דעם נאמען פון ב. פ. גערשאווסקי און פרוי, מוז מען זאגען, אז זיי האבען איצט ווי רבי אין יענע צייט, געראטעוועט דעם כבוד פון לאדזער עשירים בכלל.

און אשר! אפשר וועט זייער גוטער טאט אויך ווירקען אויף אנדערע עשירים און זיי וועלען זיך אויך אפרופען צו שאפען וויכטיגע אינסטיטוציעס, אין וואס די שטאט נויטיגט זיך.

וואס גרעסער דער קריזיס אלץ שטארקער ווערט די נויט אין אלץ מעהר דארף מען נויטבעדערפטיגע אונטערשטיצען.

עס בויט „אוזדראוויסקא" א בויד און היל-אנשטאלט פאר א זעלכע, וואס איז איצט אלטן געפאהרען אין די אויסלענדישע בעדער. דאס „בית מחסה לזקנים" מוז זיך אויך פערגרעסערן, צו פיל צעלנים פון זקנים און זקנות ווארטען אויף דעם גליק, מ'זאל זיי דארט אויפנעמען.

אויב ס'וועט ווער נאכטון די גוטע טאט פון הערשאפט גערשאווסקי, וועלען זיי מקיים זיין די מידה חסידות פון „יתן ויתנו אחרים", זייער געבען האט אנדערע בעוואויגען צום געבען. דעריבער קענען מיר נישט די טאטזאך גלייך גילטיג אריבערגעהן און כאטש פון א פרעמדער מדינה ווינשען מיר זיי יפדאנקען און ווינשען אריכת ימים ביי פולער געזונדהייט און לאנגע לאנגע יאהרען זאלען זיי גוטע פרוכטען פון זייערע אידעלע שענדען זעהען.

ב. א. גליקסמאן.

פראנצעסבאד 28/6 1929.

נאכט-דיזשורנע אין די אפטייקען.

היינט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: מ. ליפיעץ פעטריקאווער 193, מ. טוילער פעטריקאווער 46, גראשקאווסקי קאנסטאנטינער 15. פערעלמאן צגערסקא ניטשא 64, נישעווארשאווסקי אלעקסאנדראווסקא 37, יאנקעלעוויטש אלטער מארק 9.

25 וואגען מעהל פערברויכט לאדז טעגליך.

(ג) אין לאדז זענען היינט פערהאן ביז 200 יודישע בעקער-בעזיצער אין ערך 800 קריסטליכע פון צווישען די יודען זענען ביז 90 פראצענט ארימע-לייט, 6 פראצענט אינגאנצען רואינירטע. די קריסטליכע בעקער-איינגענטימער געפונען זיך אין א בעסערן מעמד. ס'רוב פון זיי האט אייגענע בנינים און האבען זיך נשחר גוט.

וואס עס איז שייך עסען, פערברויכט לאדז א טאג ביז 25 וואגאן מעהל (דאס רוב קארן-מעהל), ד. ה. העכער 3000 זעק מעהל. דורכשניטליך הייסט דאס, אז יעדער בעקער באקט אויס לערך 4 זעק מעהל טעגליך.

געבוירען א זיבעטעל אויף דער גאס

(§) אין טויער אויף מאגיסטראצקא 12 האט נעכטען געבוירען א זיבעטעל די פרוי זאפיא בלאשטשיק פון אקאפאווא גאס 5 דער ארויסגערופענער פאגאטאוויע דאקטאר האט איהר ערטיילט די ערשטע הילף און זי אפגעפיהרט אין קימפעטארין קליניק אויף נארוטאוויטש 60

פארברייטונגס-קורס פאר די קאנקורס-עקזאמענס אויפ'ן ווארש. פאליטעכניקום

(—) כדי צו פערלייכטערן די מאטושיסטקעס דאס בעלייגען די קאנקורס-עקזאמענס ביים אריינטריט אין ווארשאווער פאליטעכניקום, ארגאניזירט די גאז. „בראטניא פאמאץ" א פארברייטונגס-קורס פאר די קאנקורס-עקזאמענס. דער קורס וועט זיך אנהויבען אין דער מיטען אויגוסט און וועט דויערען בערך א חודש צייט. דער אפצאהל פאר'ן קורס בעטרעפט 50 זל. אינפארמאציעס צו בעקומען אין ווארשא ביים לייטער פון די קורסען אויף קאשיקאווא 60.

—0—

ווילט איהר, דאס אייערע וואוינונגען זאלען ניט בלייבען אויף הפקר בעת איהר פארט אויף זומער-וואוינונגען און קור-ערטער?

דאן ווענדעט זיך תיכף אין דעם פערזיכערונגס - ביורא פון ה' מרדכי חיים רומקאווסקי, קילינסקיעגא 105, טעלעפאן 50—12, וואו ער נעמט אן אלע ארט אסעקוראציעס געגען פייער און גנבה ספעציעל פון וואוינונגען. אלע די, וועלכע פאהרען איצט אפ דארפען זאפארט אנקלינגען טעלעפאן 50—12, און זיי וועלען בעזוכט ווערען כדי ארויסצופיהרען די אסעקוראציע.

בכדי די לאדזער איינוואוינער זאלען אין די זומער-חדשים זיין רוהיג און נישט דארפען מורא האבען פאר גנבות, איז עס זייער אייגענער אונטערנעם דורכצופיהרען א פערזיכערונגס-פאליסע און אנקלינגען טעלעפאן 50—12 אין דעם ביורא פון מרדכי חיים רומקאווסקי.

מיסברויכען אין דער גמינע ברוס.

א וואויט, א געוועזענער סיים-קאנדידאט גענומען שוחד און בעשווינדעלט די מלוכה-קאסע.

(§) די איינוואוינער פון דער גמינע ברוס לאדזער פאוויאט האבען אנגעגעבען א אנקלאגע אין דער סטאראסטווא געגען וואויט אונגאצ'ין קלומעק, א פיהרער פון „וויזוואלעניע", וואס האט קאנדידירט בעת די וואהלען צום סיים, אז ער נעמט שוחד.

די סטאראסטווא האט אויפ'ן סמך פון דער אנקלאגע דורכגעפיהרט א רעוויזיע אין דער ברוס'ער גמינע און עס האט זיך ארויסגעשטעלט, אז דער וואויט האט נישט בלויז גענומען שוחד, נאר אז ער איז אויך בעגאנגען מיסברויכען מיט געלטער פון דער מלוכה-קאסע. דער וואויט איז בעזייטיגט געווארען פון זיין אמט און דער ענין איז איבערגעגעבען צו דער פראקוראטור.

זיצונג פון גענעראל-ראט פון טעקסטיל-אינטערנאציאנאל.

(§) דעם 15 און 16 ד. ח. וועט אין ווארשא פארקומען א זיצונג פון גענעראל ראט פון אינטערנאציאנאל פון די טעקסטיל-ארבייטער.

אין דער זיצונג וועלען זיך בעטייליגען די אנגעזעהענסטע ארבייטער - פיהרער פון אלע אייראפעאישע לענדער. פון פוילען וועלען זיין פערטרעטען דער לאדזשער רעפוטאט שטשערקאווסקי און סובל.

זעליג פאשאה

מיינע איבערלעבענישן אין שפאניען

אינ'ם לאנד, וואו מען מיינט, אז א יוד איז א פעשעפעניש מיט הערנער און מיט פערדישע קאפיטעס אויף די פיס.

IX

עס האט זיך געהערט א דריטער טראמפייטען-סיגנאל און עס זענען ארייגעקומען 4 מאטאדארען מיט זייערע טארעאדארס. רייטענדיג אויף 4 עלעגאנטע שעהנע פערד צו 4 אין א רייה, יעדער מאטאדאר (קאמפס-מייסטער) מיט זיינע דריי געהילפען-טארעאדארן.

די רייטער האבען מיט זיך פארגעשטעלט א פרעכטיג און אימפאזאנט בילד.

יעדער מאטאדאר האט געטראגען א קורצען סאמעטענעם ראק אויף די שמאלע הויזען, וואס זענען געווען פארבינדען מיט זיידענע בענדער אונטער די קני. די סאמעטענע ראק איז געווען דורכגעפלאכטען מיט טויזענדער גאלדענע פערים און עס האט אויסגעזעהן, ווי די מאטאדארן וואלטען געווען אינגאנצען איינגעטינקט אין סאמעט און גאלד. די זעלבע קליידער האבען אויך געטראגען די טארעאדארן, נאר מיט דעם איינעם אונטערשיד, וואס זייערע סאמעטענע ראקען זענען געווען דורכגעפלאכטען מיט זילבערנע פעדער. ארומרייטענדיג עטליכע מאל ארום דער ארענע, זענען די 4 מאטאדארן מיט די פארביגע מולעטא'ס (קאמפס-טיכער) פערוויקעלט נאקעט אויפן ארים, צוגעגענגען צו דער קעניגליכער לאזשע און זיך טיף פערנייגט פאר'ן אינפאנט אראפנעמענדיג די שווארצע רעפיס פונ'ם קאפ. אין דעם מאמענט האב איך בעמערקט, אז יעדער מאטאדאר טראגט א קורץ דורכגעפלאכטען צעפעל, וואס באמבעלט זיך ארונטער פון קאפ.

דאס דאזיגע צעפעל איז דער ערען-צייכען פונ'ם מאטאדאר. די בעגריסונג איז געווען א זעהר א קורצע און א שטומע.

דאן האבען זיי צוריק אפמארשירט און אוועק פון דער ארענע.

דאס דאזיגע בילד האט געמאכט אויף מיר א קאלאסאלען איינדרוק. איך האב דאך שוין עפעס געזעהן פערשידענע לוקסוס-פאלאצען אין דייטשלאנד און אין אנדערע לענדער פון אייראפא, אבער אזא פראכט און גלאנץ, ווי דא אין „פאלאסא דע טארא" האב איך נאך קיינמאל נישט געזעהן. נישט בחנם וועט איין דער שפאניער אוועקגעבען דעם לעצטען גראשען פאר א בילעט צום אקסען-קאמף די איינארדנער פון דער דאזיגער פערוויילונג האבען עס פערשטאנען צו פערבינדען מיט פערשידענע עפעקטען, וואס לאקען דאס אויג, זי זעהט פאר זיך דא הערליכע געשטאלטען, ווי פון א וואונדער-מעשה'לע ארויס, פאר דיינע אויגען שטעהן אויף בילדער פון דער לאנג-פערגעסענער קינדער-ליטעראטור, וואס דו האסט אמאל געלייענט אין די לאנג-פערגאנגענע ווינטער אווענדען ביים ווארימען אויווען פון דער מאמענס שטוב. און עס ציהט דיך צו די דאזיגע בילדער און עס לוינט זיך זיי נאכאמאל צוזעהן.

ווידער א סיגנאל פון טראמפייטען. אנ'אלטער גרייז-גרויער מאטאדאר עפענט אויף די אייזערנע שטייג און אויף דער ארענע בעווייזט זיך דער אקס. אין דער ריזיגער געביידע ווערט אזוי שטיל, אז מען קאן הערען דאס זשומען פון א פליג.

אלעמענס אויגען זענען געווענדעט צו דעם מאיעסטעטישען אקס, וואס הויבט אן שטארק ארומצושפאצירען איבער דער ארענע. פון מינוט צו מינוט ווערט ער ווילדער און ווילדער.

גאנצע 48 שעה האט מען איהם געהאלטען אין דער דונקעלער שטייג אהן עסען און טרינקען. איצט איז ער אויסגעהונגערט און בייז. די גליהענדע זון באקט זיין רוקען.

אין א פאר מינוטען ארום הערט זיך ווידער א טראמפייטען-סיגנאל און עס קומען אריינצורייטען די פיקאדארן אויף זייערע פרעכטיגע פערד מיט שפיזען אין די הענט.

דערזעהענדיג די רייטער אויף דער ארענע ווערט דער אקס נאך מעהר צורייצט. אין איינבויגענדיג דעם קאפ לאזט ער זיך מיט זיינע שטארקע הערנער גלייך אויף איינעם פון די פיקאדארן, און מיט א מעכטיגען זעץ ארייגעשטויסען די הערנער טיף אינ'ם לייב פונ'ם פערד. דאס פערד פאלט פערבלוטיגט אנידער אויף דער ערד און דער רייטער געהט אפ אין א זייט, איבערלאזענדיג די אונגליקליכע בהמה מיט אנ'אויפגעריסענעם בויך אויף דער ארענע.

דאס זאמד אויף דער ארענע רויטעלט זיך צום ערשטען מאל פון בלוט. דער אקס ווערט איצט נאך מעהר צעווילדעוועט, ער האט דערשמעקט פריש ווארים בלוט און עס איז נישטא קיין כוח איהם צו צוימען. ער הויבט אן מעכטיג ארום צושפרינגען איבער דער ארענע לויפענדיג דא אהין אויף דעם דא אויף יענעם פיקאדאר. די רייטער לאזען זיך שוין אבער איצט נישט פון איהם און יעדעס מאל, ווען ער קומט צו זיי צו נאהענט מיט איינגעבויגענע הערנער בעקומט ער מיט א שפיז אינ'ם לייב. די שפיז איז אבער געמאכט געווארען ספעציעל צום רייצען אבער נישט ערנסט צו פערוואונדען. די דאזיגע שפיז איז זעהר שארף, אבער מעהר פון 5 צענטימעטער קאן זי נישט אריינדרינגען אינ'ם לייב, ווייל דער שפיץ פון דער שפיז איז ארומגענומען מיט א דיקענעם גומענע רינג, וואס לאזט זי נישט ווייט אריינקריכען אינ'ם פלייש. בעקומענדיג עטליכע אזעלכע וואונדען ווערט דער אקס נאך מעהר צערייצט און ער לאזט זיך ווידער אויף די פיקאדארן.

עס הערט זיך א אויסערליכער קנאק, נאך א פערד איז געפאלען פון די שטארקע הערנער. א פרישע קאלוזשע בלוט רויעלט אויף דער ארענע און דער ווייל. דער אקס שטעהט איבער זיין קרבן און צורייסט איהם אויף שטיקער מיט די הערנער.

נייער אייזענבאהן-פאהרפּלאן

גילטיג פון 15. מאי 1929

לאדזער פאבריק-באהן

פון לאדז

2.00	קײן ווארשע
4.45	„ „ (שנעלצוג)
6.40	„ קאליושע (אנשלוס מיט ווארשע שנעלצוג)
7.45	„ ווארשע (שנעלצוג)
8.30	„ קאליושע (זונטאג און תנאות)
10.05	„ „
10.50	„ „
12.05	„ „ (אנשלוס מיט ווארשא שנעלצוג)
14.20	„ ווארשע
14.40	„ קאליושע
15.40	„ „
16.15	„ גאלקוװעק
16.35	„ ווארשע
17.85	„ קאליושע
18.30	„ „ (אנשלוס מיט ווארשע שנעלצוג)
19.05	„ ווארשע
19.85	„ קאליושע
20.8?	„ „
21.05	„ ווארשע
21.40	„ קאליושע
23.15	„ ווארשע

קיין לאדז

1.30	פון ווארשע
5.05	„ „
6.52	„ קאליושע
7.28	„ „
7.50	„ „
8.42	„ „
9.08	„ אנדזשעיעוו (מאנטאג און נאך יום-טוב-טעג)
9.45	„ קאליושע
11.12	„ ווארשע
12.17	„ קאליושע
14.07	„ ווארשע
16.04	„ קאליושע
16.25	„ ווארשע
17.47	„ ווארשע
19.25	„ גאלקוװעק
20.23	„ ווארשע
20.42	„ „ (שנעלצוג)
21.17	„ קאליושע (זונטאג און תנאות)
22.12	„ „ (זונטאג און תנאות)
22.52	„ ווארשע

קאלישער באהן

פון לאדז

0.20	קײן קוטנא (אנשלוס מיט דאנציג און גדיניע)
2.05	„ פויזען
3.02	„ ווארשע
6.37	„ „ (שנעלצוג)
7.30	„ „
7.50	„ פויזען
8.55	„ קאליושע
9.33	„ קוטנא
10.15	„ זבאנשין
12.40	„ קוטנא
12.50	„ פויזען
13.20	„ ווארשע
13.39	„ „
15.15	„ קוטנא
15.25	„ פויזען און זבאנשין
15.50	„ קוטנא און פויזען
18 41	„ לאוויטש
19.30	„ אסטראווא
20.12	„ לעמבערג און סקאושיפקא
20.35	„ אלעקסאנדראווא, דאנציג און גדיניע
21.55	„ פויזען און זבאנשין
22.15	„ קאטאוויץ און קראקא
23.06	„ זבאנשין (שנעלצוג)

קיין לאדז

1.50	פון ווארשע
2.46	„ אסטראווא
6.28	„ פויזען און זבאנשין (שנעלצוג)
7.12	„ פויזען און זבאנשין
7.14	„ קאטאוויץ און קראקוי
7.28	„ קוטנא
8.05	„ גדיניע, דאנציג איבער קוטנא
8.45	„ אסטראווא
9.26	„ לעמבערג (איבער סקאושיסקא)
10.06	„ ווארשא (שנעלצוג)
12.34	„
13.15	„ פויזען
13.25	„ פויזען און זבאנשין
18.28	„ פויזען
18.50	„ קאליושע
19.16	„ לאוויטש
19.45	„ פויזען (שנעלצוג)
20.02	„ דאנציג, גדיניע און קוטנא
21.40	„ ווארשא
22.01	„ אלעקסאנדראווא
22.48	„ ווארשא (שנעלצוג)
23.15	„ פויזען

DYREKCJA

Gimnazjum Humanistycznego Męskiego

I. KACENELSONA

Cegielniana 28, tel. 51-79

איז מודיע, אז נײַע איינשרײַבונגען פון שילער נעמט אן די קאנצעלאריע טאג-טעגליך פון 11—2 פארמ. און פון 4—7 נאכמ. די עקזאמענס ווערען דורכגעפיהרט מיט לעקציאנסיסטעם.

מעבאנישע שלאסעריי און שמידעריי

J. REDER, Łódż

Konstantynowska 11 (róg Zachodniej)

כ'נעהם אן פערשידענע מאשינען-רעפּעראטורען ווי צופאסען פער-שידענע מאשינען-טיילען. און אויטאגענישע שוויסונגען.

אכטונג שטריקער!

איך שטעל צו טישען מיט מעסטערס פון 30 זל. אן רעיעלע אויספיהרונג.

פריוואט-וואוינונג גדאנסקא 20 וו. 17.

ס'איז איבריג צו קומען קיין לאדז.

מיר ערלעדיגען אלע ענינים אין די געריכטען און אין אלע מלוכה'שע, קאמונאלע און פריוואטע אינסטיטוציעס אין לאדז, ווארשא, אין גאנץ פוילען און אין אויסלאנד.

אינטערווענציעס. פערטרעטונגען. בעראטונגען אינפארמאציעס. פערמיטלונגען אין אלערליי ענינים: וועקסעל-אינקאסא. קלויזולעס. זאבעזפּיעטשעניעס אויסקונפטען און בעאבאכטונגען.

ביורא „ארגוס”, לאדז, זאכאדניא 36

מיר זוכען קארעספאנדענטען און מיטארבייטער :–:–: אין אלע שטעט און שטעטלעך. :–:–:

וויכטיג פאר די, וואס פאהרען אויף אורלויב!

ווילט איהר אייער אורלויב גוט פערברענגען? ווילט איהר האבען אנגענעהמע געזעלשאפט? פאהרט אויף צפרה נאר אין בעוואוסטען

פענסיאנאט

„WYGODA”

St. GŁOWNO, Polenice. Wila Misiaka

obok Nowego Otwocka w lesie

גרויסע זוניגע צימערן, כשר'ע, היגיענישע קיך, שעהנע געגענד. קאנקורענץ-פרייזען — 30% ביליגער ווי איבעראל;

בעמערקונג: בעטגעוואנד איז נויטיג מיטצוברענגען.

צו ווענדען זיך דירעקט צו פרוי אפעל אין פענסיאנאט „וויגאדא”

פאר יונגענדליכע און ערוואקסענע —

אין לאדז ערטיילט אויסקונפט: אפעל, זאוואדזקא 23, אין הויף, 2-טען איינגאנג, לינקס, פארטער.

דרוקזאכן

אלערליי

ווערען שנעל, און פראמפט אין דער פיינסטער אויס-פיהרונג און די מאדערנסטע שריפט אויס געפערטיגט

קלעפּסידרעס

(טארעס-אנצייגען)

ווערען אין פארלויף פון 2 שעה געדרוקט און אויסגעקלעפּט איבער דער גאנצער שטאט.

בוכדרוקעריי

ע. און מ. האמבורסקי

פיעטריקאווער 16. טעל. 47.

Ogłoszenia Fuchs'a to mur

o który oprzeć się może najbardziej zachwiana firma; nie upadnie nigdy, skoro tylko się zwróci o radę reklamową do

Akwizycji ogłoszeń

FUCHSa

Piotrkowska 50, tel. 21-36

Rittergutsbesitzer CLAASSEN

Wronów pow. Koźmin Wlkp.

„Wegen Verheiratung meiner langjährigen Buchhalterin, suche erstklassige neue Kraft, welche selbständig arbeitet, mit leichter Auffassungsgabe und Anpassungsvermögen für ein sehr intensiv betriebenes Rittergut in Gross-Polen. Bedingung Poln. u. Deutsch in Wort u. Schrift, Stenogr. u. Schreibm., gewandt in kaufmännischen Angelegenheiten. Selbstgeschriebener Lebenslauf in deutscher Sprache, Bild, Zeugnisabschriften und Gehaltsansprüche. Konfession gleich. Zuschr. erb. u. Rittergutsbesitzer X a. d. Exp. d. Ztg.”

צוליב פערמעגענס-טויש

איז א בעקוועמע צו פערפאכטען צוזאמען מיט א געוועלב און א וואוינונג ווי אויך פערד מיט א שטאל אויף גינסטיגע בעדינגונגען. צו ערפאהרען אין רעסטאראן יאשינסקי אנדרעבפאל, פאבריק קרויזע 3158

שוין ערשינען!

א. אייזענשלאס

„דאס טויטע ווייב”

און נדערע פאלקס-מעשה'לעך

פרייז 25 גר.

צו בעקומען ביי אלע צייטונגס-פערקויפער. פיט אינפארמאציעס און בעשטעלונגען זיך צו ווענדען אין דער אייזענשלאס-ביבליאטעק, לאדז, פאלודניאווא 11, אין הויף, לינקע אפיצינע.

איבערצוגעבען

3 צימערן אויפ'ן 2-טען שטאק פראנט אויף פיעטריקאווער גאס צווישען 6-טער שטרפיען און אנדזשעיא. טעלעפאנירען 14-09. 3150

Ukazał się Nr. 2 — 3

ilustrowanego miesięcznika angielsk.

„The Jack O'Lantern”

o bogatej treści i znacznie powiększony

Cena 75 gr.

Warszawa, Leszno № 84/7,

P. K. O. 19.088

ווען איהר ווילט וויסען,

ווי אזוי עס האט אויסגעזעהן דאס לעבען פון אונזערע יודען אין פוילען, דארפט איהר לייענען

„דרייסיג דורות יודען אין פוילען”

פון גרשם באדער

אין גרשם באדער'ס „דרייסיג דורות יודען אין פוילען” ווערט אויף 511 גרויסע געדיכטגעדרוקטע אקטאוו-זייטען דערצעהלט אלסדינג, וואס עס איז פארגעקומען ביי די יודען אין פוילען, בשעת א צייט פון 8 יאהרהונדערטער פונ'ם ערשטען טאג וואס זיי זענען אהין אנגעקומען, ביז צום דורכפאל פונ'ם לעצטען פוילישען „מיאטעזש”, ווי אזוי זיי האבען געלעבט און וואס זיי האבען געליטען, פון וואנען זיי זענען געקומען און די לעגענדען, וואס זענען מיט זייער לעבען פערבונדען. ווי אזוי עס זענען געווען איינגעארדנעט זייערע קהלות און ווי עס האבען אויסגעזעהן זייערע פרנסות. וואס פאר א צורה זיי האבען געהאט אין גאס און ווי ס'האט אויסגעזעהן אין זייערע היימען, זייער פאליטישע לאגע און זייער גייסטיגע ענטוויקלונג, ביז פוילען איז געווארען א צענטער פונ'ם יודישען למוד, פון די גרעסטע פוסקים און מפלפלים, פון דער קבלה, פון חסידות און השכלה. דער „ועד ארבע ארצות”, וואס די פוילישע קעניגע האבען פון איהם געוואלט מאכען און וואס ער איז ווירקליך געווארען.

צום אינהאלט פון דעם בוך זענען צוגעגעבען 48 בילדער, וואס דער גרעסטער טייל איז נאך ביז היינט אין ערגיץ נישט פערעפענטליכט געווארען, דאביי איז כדאי צו וויסען, אז אזא בוך וואס זאל ארומנעמען דאס גאנצע עקאנאמישע און קולטורעלע לעבען פון די יודען אין פוילען, בשעת דרייסיג דורות, איז נאך איבערהויפט נישט פארהאן אין קיין שום שפראך.

– פרייז פונ'ם בוך געבונדען 3 דאלאר. –

אין א לוקסוס-אויסגאבע מיט פראכט-באנד פינף דאלאר.

ביבליאטעקען אין פוילען קריגען דאס בוך מיט 50 פראצענט ביליגער און זיי וועלען נאך אויסערדעם בעקומען אלס פרעמיע גרשם באדער'ס „אייביגע אמת'ן” וואס קאסט אליין צוויי דאלאר.

בעשטעלונגען צו אדרעסירען:

GERSHOM BADER

4011 Sea Gate Ave., Brooklyn

N. Y. U. S. A.

אסך דאנק-בריף

האבען מיר בעקומען פאר די צוויי פרעכטיגע פרעמיעס, וואס מיר גיבען די לעזער פון „לאדזער טאגעבלאט”, דאס מאנומענטאלע ווערק

„די יודישע געשיכטע”

פון פראפעסאר ה. גרעץ.

און די פינף ביכער פון

דר. א. קאראלניק'ס ווערק

פיל לעזער האבען אבער אויסגעדריקט דעם וואונש, צו פערלענגערען דעם טערמין פונ'ם זכות צו גניסען פון די פרעמיע-קופאנעס, כדי אויך יענע, וואס האבען נישט געהאט די מעגליכקייט אויסצושניידען די ביז א הער געדרוקטע קופאנעס, זאלען קענען זיך איינשאפען די ווערטפולע ווערק

פוז איצט אז

דרוקען מיר דערום דעם פרעמיע-קופאן אהן א גומר. יעדער, וואס וועט צושטעלען אין אונזער אדמיניסטראציע (4) אזעלכע קופאנעס, וועט, אלזא, קענען די פרעמיעס פון „לאדזער טאגעבלאט” זיך איינשאפען אויסערגעוועהנליכן צום שפאט-ביליגען פרייז.

לאזט ניט דורך די געלעגענהייט!!

8-טונג!

דאס

לאדזער טאגעבלאט

בעקומט מען טעגליך 6 א זייגער פריה

אין אלע באהן-קיאסקען פון

„רוך” („Ruch”)

שרייבען שעהן און שנעל

לערענט אויס דער בפיהמטער קאליגראף ל. בערמאן אין 1 לעקציעס. אויך ווערט געלערענט שרייבען גוט א יודישען בריף אפילו דעם, וואס קאן גארניט. אין א חדש שוין צוזאמען מיט רעכנען, זאוואדזקאס 19 פראנט 1 שטאק.

קנה חכמה קנה בינה ואל תט מאמרי פי

אז דו דארפסט ערלעדיגען סאנדראווע זאכען זאלסט דו גלייך קומען צו לויפען אין ביורא

17 פיעטריקאווער 17

52 זאכאדניא 52

אז תלך לבטח דרכך

וויל אין ביורא ביי ה' מאנעלא ווערט געוויסענהאפט ערלעדיגט און געשריבען אלע סאנדאווע זאכען, ביטעס, קלאוזולעס, זאבעזפּיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, קארנע און ציוויל אפעלאציעס, אדוואלאציעס אונטערציזיעס, ספעציאליסט פון שותפות-אקטען, איבערזעצונגען אין אלע שפראכען מיט אכטונג

י. מאנעלא פיעטריקאווער 17

דורכגאנג זאכאדניא 52

אבאנאמענטס-פרייז: ... [illegible] פאר א חודש אין פוילען 6 זל. ... גיצן—20 פראנק, אין ... 1.25 ... [illegible]

אנאנסען-פרייז: פאר א מילימעטער-שורה פארן טעקסט 10 גראשען, פרעסע 24, אין טעקסט 40 גר., פרעסע 60 גר., נקבן 13 גר., ... [illegible] פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% טייערער. ... 50% טייערער. פון די פרעזען ווערט נישט ערלויבט קיין רעבאט.

Redaktor-wydawca E. Hamburski

Drukarnia: E. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 16